

Paikkonna tervisemõjurite uuring 2011

Läänemaa raport

Analüüsiraporti koostas Tervise Arengu Instituut (TAI) koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskusega (RAKE). Raport on valminud Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastamisel 2013. aastal.

Raporti koostajad: Karl Viilmann (TAI)
Kerly Espenberg (RAKE)
Katrín Humal (RAKE)
Jürgen Lina (RAKE)
Oliver Nahkur (RAKE)
Tarmo Puolokainen (RAKE)

Raporti koostajad soovivad tänada uuringu planeerimise ja teostamise erinevates etappides, perioodil 2010-2013 osalenud inimesi: Laura Aaben, Anneken Metsoja, Maali Käbin, Krystiine Liiv, Eha Nurk, Aire Trummal, Tiia Pertel, Ardo Matsi, Mare Ruuge (TAI).

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
Metoodika	5
Vastajate taust	6

TULEMUSED

1. Tervises seisund	7
2. Toitumine	21
3. Alkohol	26
4. Suitsetamine	36
5. Narkootikumid	43
6. Sotsiaalsed suhted	47
7. Vaimne tervis	53
8. Kehaline aktiivsus	56
9. Seksuaalervis	64
10. Turvalisus ja ohutus	68

LISAD

Lisa 1. Tervises seisund	71
Lisa 2. Toitumine	76
Lisa 3. Alkohol	78
Lisa 4. Suitsetamine	81
Lisa 5. Narkootikumid	84
Lisa 6. Sotsiaalsed suhted	85
Lisa 7. Vaimne tervis	90
Lisa 8. Kehaline aktiivsus	91
Lisa 9. Seksuaalervis	95
Lisa 10. Turvalisus ja ohutus	96

SISSEJUHATUS

Käesolev raport annab ülevaate Läänemaa elanike tervise seisundist, tervisekäitumisest ja tervist mõjutavatest teguritest, tuginedes 2011. aastal läbiviidud Paikkonna¹ terviseõjurite uuringu andmetele.

Paikkonna terviseõjurite uuringu eesmärgiks on suurendada kohalike teadlikkust oma paikkonna elanike tervisekäitumisest ja seda mõjutavatest teguritest. Andmeid on võimalik kasutada kohalike rahvatervise tegevuste planeerimisel ja elluviimisel.

Uuringu andmed koguti postiküsitluse meetodil. Küsitleti elanikke vanuses 15-70 eluaastat, 77 Eesti kohalikust omavalitsusest. Valimi üldmaht oli 9668 isikut, lõplikuks uuringu tagasiside määraks kujunes 43,8% (vastajaid 4239). Läänemaalt osales uuringus 252 inimest.

Uuringu ankeet koosnes 10 peatükist:

1. tervise seisund
2. toitumine
3. alkoholi tarvitamine
4. tubaka tarvitamine
5. narkootikumide tarvitamine
6. sotsiaalsed suhted
7. vaimne tervis
8. kehaline aktiivsus
9. seksuaalervis
10. turvalisus ja ohutus

Raportis on välja toodud maakonna andmed nimetatud peatükkide kaupa. Esmalt on esitatud näitaja jaotused uuringus osalenud omavalitsustes koos maakonna ja Eesti keskmisega. Seejärel on kirjeldatud maakonna keskmise näitaja olulisimaid erisusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes ning analüüsitud uuritava näitaja seoseid teiste tunnustega. Raporti lisana on esitatud näitajate protsentuaalsed jaotused sotsiaal-demograafiliste taustatunnuste kategooriate lõikes.

Paikkonna terviseõjurite uuring viidi läbi Euroopa Sotsiaalfondi raamprogrammi „Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010-2013“ raames.

¹ Paikkond – maavalitsuse või ühe või mitme kohaliku omavalitsuse territoorium koos seal elavate inimestega.

Allikas: Kasmel, A., Lipand, A., 2007. Tervisedenduse teooria ja praktika I. Sissejuhatus salutoloogiasse. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

METOODIKA

Paikkonna terviseõjurite uuringu üldkogumi moodustasid rahvastikuregistris registreeritud Eesti elanikud vanuses 15-70 aastat. 2010. aasta 1. detsembri seisuga kuulus sellesse rühma 1 001 216 inimest.

Uuringu teoreetiline üldvalim oli 10 000 inimest, valimi lõplikuks suuruseks kujunes 9668 inimest. Uuringu territoriaalse üldkogumi moodustasid Eesti 226 kohaliku omavalitsust (edaspidi KOV). Igast maakonnast kaasati uuringusse 3-6 KOVi. Valimi koostamisel arvestati iga valimisse haaratud KOVi soolis-vanusest jaotust järgnevates vanusgruppides: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-70 aastat.

Uuringu valim põhineb kohalike omavalitsuste tüpoloogial, mille aluseks on Eesti asustussüsteemi keskuste hierarhia ja KOVi asend Eesti regionaalses süsteemis. Lähtudes tüüpilistest erinevustest elanike elukeskkonnas ja elulaadis ning kohalike tervise-, sotsiaalse kaitse ja vaba aja teenuste iseloomust, eristatakse kuus tüüpi KOV üksusi²:

Tüüp 1: **Pealinn** (Tallinn)

Tüüp 2: **Regionaalsed keskused** (Tartu, Narva, Kohtla-Järve, Pärnu)

Tüüp 3: **Maakonnakeskused** (v.a. Tallinn, Tartu ja Pärnu)

Tüüp 4: **Suuremate keskuste vahetu tagamaa**. Siia kuuluvad KOVid, mis piirnevad suuremate keskustega, aga samuti ajalooliselt keskustega seotud satelliitlinnad (Saue, Maardu, Narva-Jõesuu ja Sindi).

Tüüp 5: **Piirkondlikud linnalised keskused**. Siia kuuluvad suuremate keskuste tagamaast väljapool asuvad KOVid, mille suurima asula (piirkondlikud keskused) elanike arv on vähemalt 1000 inimest (Harjumaal vähemalt 2000).

Tüüp 6: **Maavallad ja mikrolinnad**. Siia kuuluvad KOVid, mis ei kuulu teistesse tüüpidesse.

Uuringu andmed on kaalutud vastavalt soole ja vanusele (vanusgrupid: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-70 aastat), arvestades omavalitsusüksuste ja maakondade rahvastiku jaotust. Uuringu andmete kaalumisel on arvestatud Eesti rahvastiku näitajaid, sh rännet seisuga 01.12.2010.

Igas peatükis on välja toodud põhinäitajate jaotus: soo, vanuse ja hariduse lõikes, kui ei ole märgitud teisiti. Teiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste seosed on esitatud vaid siis, kui esines suuri erinevusi. Põhinäitajate omavaheliste seoste (nt alkoholi tarvitamine ja tervise enesehinnang) statistilist olulisust on kontrollitud kasutades hii-ruut testi, olulisuse nivooks on $P < 0,05$.

Uuringu käigus arvatud suhtarvud on esitatud komakohtadeta. See tähendab, et arvud on ümardatud kuni ühelisteneni. Sellest tulenevalt võib raporti joonistel ja tabelites esineda olukordi, kus protsentide summa ühe tunnuse kategooriate lõikes ei tule täpselt 100%, vaid hoopis 99% või 101%.

Analüüsis on läbivalt kasutatud järgmisi vanusegruppide nimetusi: noored – 15-34 aastased, keskealised – 35-54 aastased ja vanemaealised – 55-70 aastased. Tööturu staatuse järgi loetakse mitteaktiivseteks vastajaid, kes küsimustiku täitmise hetkel olid: õpilased, üliõpilased, kodused või mittetöötavad pensionärid.

Analüüsis on kasutatud mõistet ostujõud, mis on arvatud sõltuvalt sellest, kas vastajad said koheselt, järelmaksuga või ei saanud üldse endale lubada järgnevaid kaupu: tolmuimeja (95 eurot), külmkapp (350 eurot), televiisor (640 eurot).

² Sepp, V. (2011). Paikkonna terviseõjurite uuringu valim. Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia, Tartu. Tellija: Tervise Arengu Instituut.

VASTAJATE TAUST

Läänemaal kaasati küsitluse kokku viis omavalitsusüksust: linnadest Haapsalu ja valdadest Ridala, Lihula, Noarootsi ja Vormsi. Omavalitsuse tüüp, valim, vastajate arv ja tagasiside määr on esitatud haldusüksuste lõikes tabelis 0.1.

Tabel 0.1. Valimi maht uuringus osalenud haldusüksuste lõikes

	Eesti	Läänemaa	Haapsalu linn	Ridala vald	Lihula vald	Noarootsi vald	Vormsi vald
KOV tüüp	-	-	Tüüp 3	Tüüp 4	Tüüp 5	Tüüp 6	Tüüp 6
Valim	9668	600	131	120	120	115	114
Vastajate arv	4239	252	54	48	58	50	42
Tagasiside määr	44%	42%	41%	40%	48%	44%	37%

Järgnevalt on esitatud ülevaade elanikkonna taustast (tabel 02). Võrreldes omavalitsusi võib välja tuua järgmised erinevused:

- ▶ Vormsi vallas on vastajate hulgas kõige enam mehi (60%);
- ▶ Haapsalu linnas on vastajate hulgas kõige enam naisi (64%);
- ▶ Vormsi vallas on vastajate hulgas kõige enam noori (48%);
- ▶ Noarootsi vallas on vastajate hulgas kõige enam keskealisi (44%);
- ▶ Haapsalu linnas on vastajate hulgas kõige enam vanemaealisi (30%);
- ▶ Lihula vallas on kõige enam alg- või põhiharidusega vastajaid (50%);
- ▶ Haapsalu linnas ja Vormsi vallas on kõige enam keskharidusega vastajaid (46%);
- ▶ Noarootsi vallas on kõige enam kõrgharidusega vastajaid (25%);
- ▶ Noarootsi vallas on kõige enam töötavaid vastajaid (71%);
- ▶ Lihula vallas ja Vormsi vallas on kõige enam töötuid vastajaid (8%);
- ▶ Vormsi vallas on kõige enam tööturul mitteaktiivseid vastajaid (36%).

Tabel 0.2. Läänemaa vastajate jagunemine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes, %*

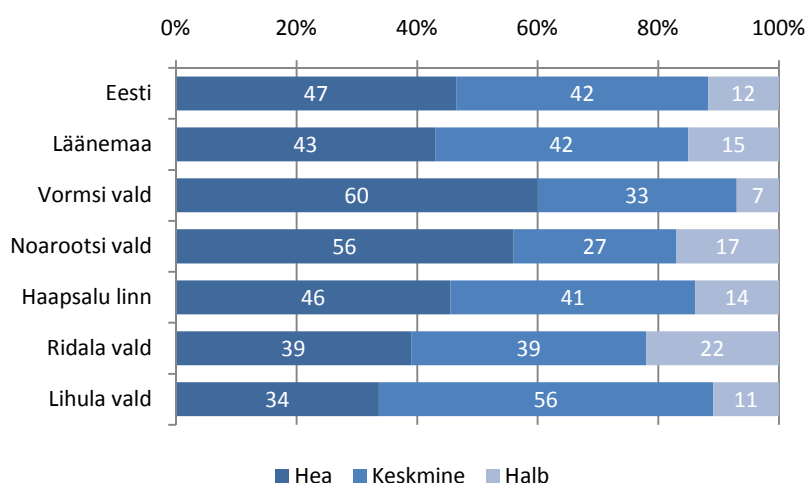
	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrg-haridus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne
Eesti	48	52	39	37	24	26	45	30	63	5	32
Läänemaa	45	55	35	40	25	41	41	18	66	4	31
Haapsalu linn	36	64	27	43	30	32	46	22	70	1	28
Ridala vald	51	49	40	42	18	49	40	10	66	2	31
Lihula vald	49	51	42	36	22	50	38	12	56	8	35
Noarootsi vald	57	43	34	44	22	42	33	25	71	3	26
Vormsi vald	60	40	48	29	23	32	46	22	56	8	36

*Suhtarvud on arvatud uuringu kaalutud andmete põhjal.

1. TERVISESEISUND

1.1. TERVISE ENESEHINNANG

Vastajatel paluti anda hinnang oma tervisele. Tegu on inimese enda tunnetusega oma tervisliku seisundi kohta. Läänemaa vastajate hinnang oma tervisele sarnaneb Eesti keskmisega – 43% Läänemaa vastajatest peavad oma tervist heaks. Omavalitsuste lõikes erineb tervise enesehinnang oluliselt. Vormsi vallas hindab oma seisundit heaks 60% ja Lihula vallas on näitaja 34%.

Joonis 1.1. Tervise enesehinnang

Hea tervise enesehinnanguga on:

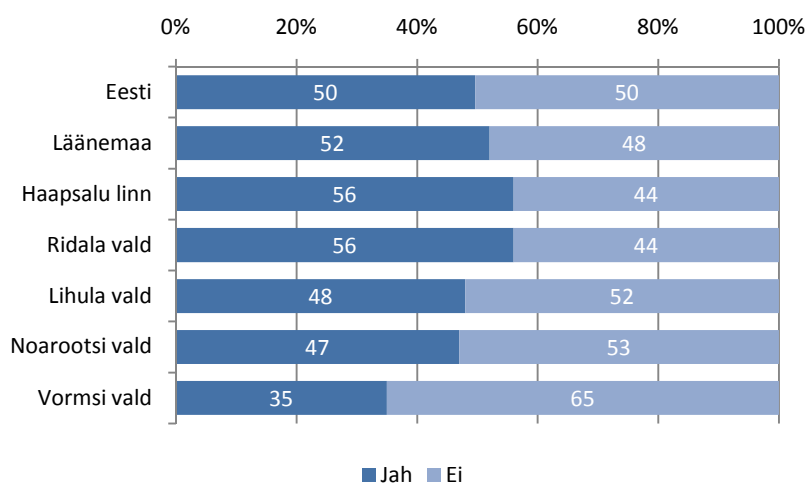
- ▶ pigem naised (48%) kui mehed (37%);
- ▶ pigem noored (70%) kui keskealised (36%) ja vanemaealised (18%);
- ▶ pigem keskharidusega (52%) ja kõrgharidusega (44%) kui alg- või põhiharidusega (35%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (59%) kui töötavad (43%) ja mitteaktiivsed (41%);
- ▶ pigem need, kellel ei ole pikaajalist kroonilist haigust;
- ▶ pigem need, kes ei ole terviseseisundi tõttu piiratud toimetulekuga.

Tabel 1.1. Tervise enesehinnangu seos teiste tunnustega, %

		Hea	Keskmine	Halb	Kokku
Pikaajaline haigus	Jah	21	51	28	100
	Ei	68	32	0	100
Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	20	42	38	100
	Pole piiratud	57	41	2	100

1.2. KROONILISED TERVISEPROBLEEMID

Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb Läänemaa vastajatel sarnasel määral Eesti keskmisega ehk ligikaudu pooltel vastajatel (joonis 1.2). Pikaajalise kroonilise haiguse põdejad on kõige enam Haapsalu linnas ja Ridala vallas (56%) ning kõige vähem Vormsi vallas (35%).

Joonis 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või terviseprobleem

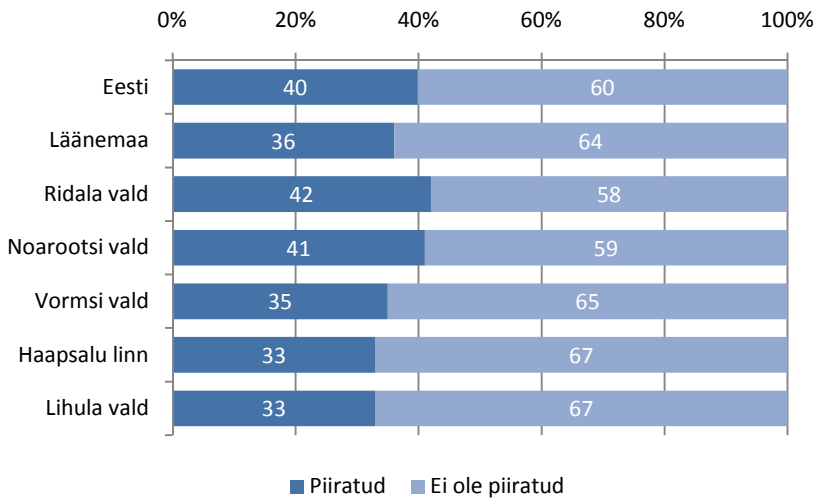
Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb:

- ▶ sagedamini vanemaealistel (81%) kui keskealistel (51%) ja noortel (32%);
- ▶ sagedamini mitteaktiivsetel (59%) kui töötavatel (49%) ja töötutel (41%).

1.3. TERVISEST TINGITUD PIIRANGUD

Tervise tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on Läänemaal (36%) sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.3). Läänema omavalitsustest on enim tervise tõttu piiratud toimetulekuga vastajaid Ridala vallas (42%) ning kõige vähem Haapsalu linnas ja Lihula vallas (33%).

Joonis 1.3. Terviseseisundi tõttu piiratud igapäevane toimetulek

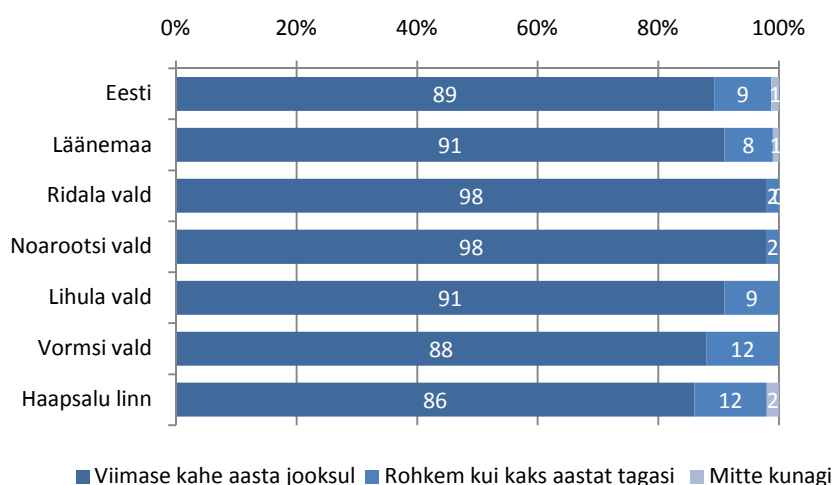
Terviseseisundi tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on kõrgem:

- ▶ pigem vanemaealiste (56%) kui keskealiste (30%) ja noorte (29%) hulgas;
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (41%) ja keskharidusega (35%) kui kõrgharidusega (28%) vastajatel;
- ▶ pigem mitteaktiivsetel (57%) kui töötavatel (28%) ja töötutel (13%).

1.4. TERVISENÄITAJATE MÕÕTMINE JA KONTROLL

Vererõhu mõõtmine

Sarnaselt Eesti keskmisele on enamikul Läänemaa vastajatest (91%) viimase kahe aasta jooksul vererõhku mõõdetud (joonis 1.4). Näitaja on kõrgeim Ridala vallas ja Noarootsi vallas (98%) ja madalaim Haapsalu linnas (86%).

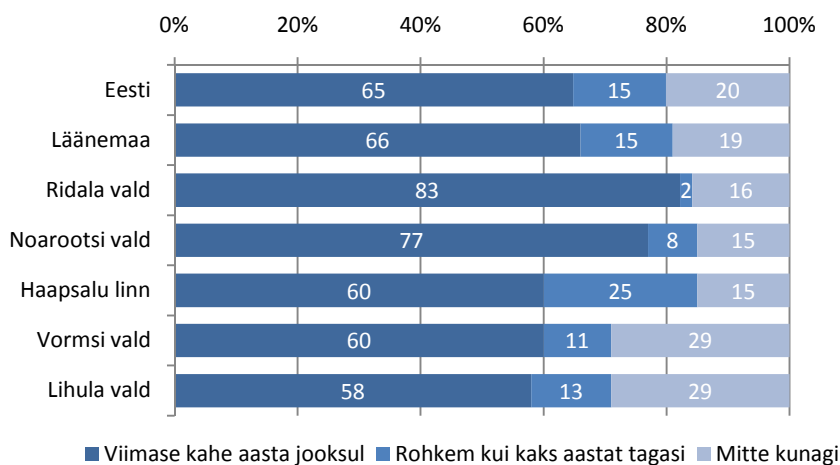
Joonis 1.4. Vererõhu mõõtmine

Vererõhku on viimase kahe aasta jooksul mõõdetud:

- ▶ sagedamini naistel (96%) kui meestel (85%);
- ▶ sagedamini noortel (98%) ja vanemaealistel (93%) kui keskealistel (83%).

Kolesterooli mõõtmine

Vastajaid, kellel pole elu jooksul kunagi vere kolesterooli taset määratud on Läänemaal 19%, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.5). Viimase kahe aasta jooksul on oma vere kolesterooli taset lasknud määrata 66% maakonna vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele. Vastav näitaja on kõige kõrgem Ridala vallas (83%) ja madalaim Lihula vallas (58%). Lihula vallas ja Vormsi vallas on kõige enam vastajaid (29%) kellel pole vere kolesterooli taset kunagi mõõdetud.

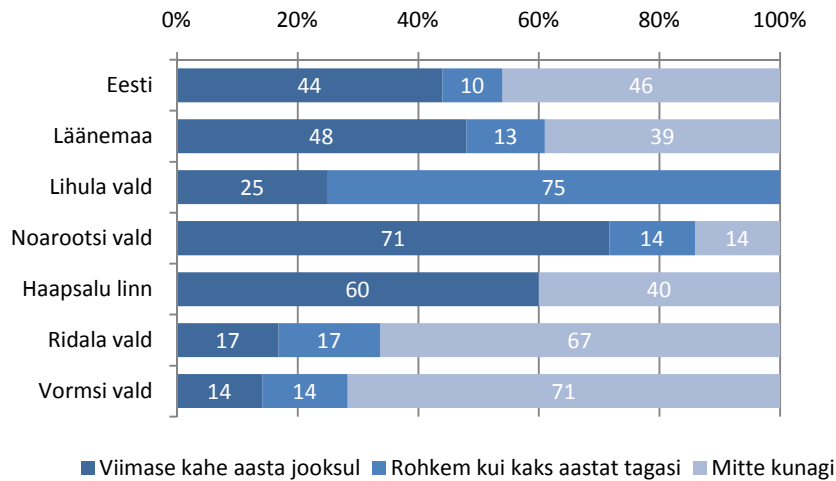

Joonis 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine

Vere kolesterooli taset on viimase kahe aasta jooksul määratud sagedamini vanemaealiste (78%) kui keskealiste (69%) ja noorte (53%) hulgas.

Eesnäärme kontroll

Eesnäärme uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 55-70 aastastel meestel. Viimase kahe aasta jooksul on uuringus osalenud 48% Läänemaa meestest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.6). Kõige kõrgem on näitaja Noarootsi vallas (71%) ja madalaim Vormsi vallas (14%) ning sealsetest meestest pole kunagi eesnäärme kontrollis käinud 71%.

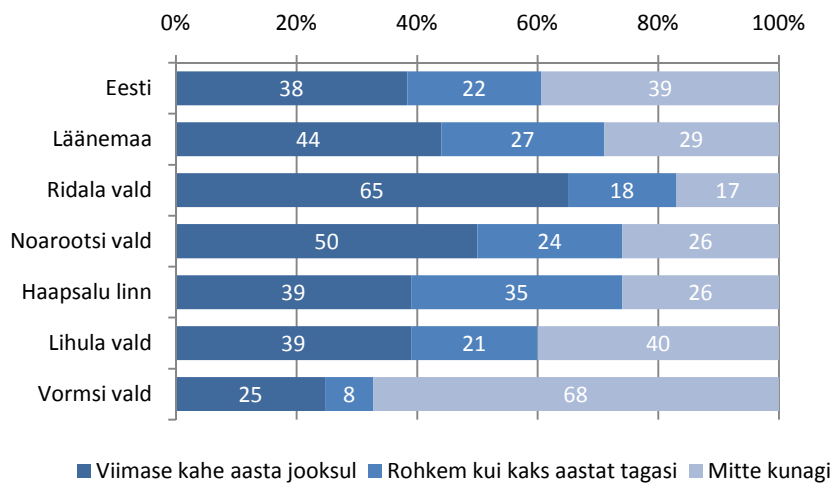

Joonis 1.6. Eesnäärme uuringus osalemine
(vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat)

Viimase kahe aasta jooksul on eesnäärme kontrollis käinud pigem keskharidusega (62%) ja alg- või põhiharidusega (54%) kui kõrgharidusega (27%) mehed.

Mammograafia

Mammograafia uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 35-70 aastastel naistel. Viimase kahe aasta jooksul mammograafia uuringus osalenud naiste osakaal on Läänemaal (44%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (38%) (joonis 1.7). Kõrgeim on näitaja Ridala vallas (65%) ja madalaim Vormsi vallas (25%), kus vähemalt 35-aastastest naistest pole 68% mammograafia uuringus kunagi osalenud.

Joonis 1.7. Mammograafia uuringus osalemine
(vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat)

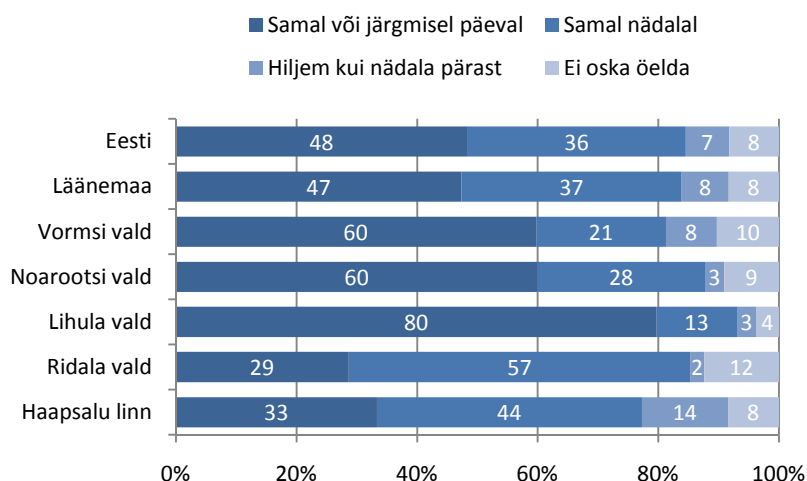
Viimase kahe aasta jooksul on mammograafia uuringus osalenud pigem keskharidusega (51%) kui alg- või põhiharidusega (42%) ja kõrgharidusega (32%) naised.

1.5. TERVISETEENUSTE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt, kui kiiresti saaksid nad vajadusel külastada perearsti või -õde, hambaarsti ja psühholoogilist nõustajat. Vastusteks oli võimalik märkida samal või järgmisel päeval, samal nädalal, hiljem kui nädala pärast või ei oska öelda.

Perearst ja pereõde

Läänemaal on perearsti või -õe teenus kättesaadav samal või järgmisel päeval 47% vastajatest (joonis 1.8), mis on sarnane Eesti keskmisele. Kõige kõrgem on samal või järgmisel päeval perearsti või -õe teenuse kättesaadavus Lihula vallas (80%) ja madalaim Ridala vallas (29%).

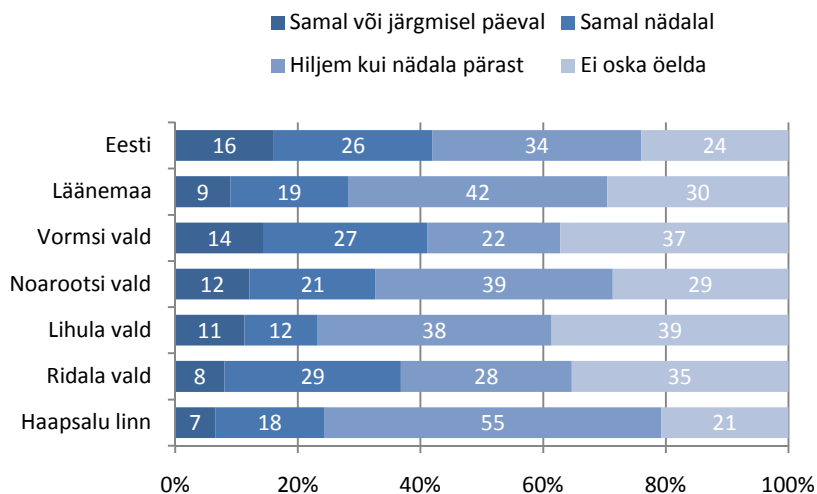
Joonis 1.8. Perearsti või -õe teenuse kättesaadavus

Perearsti või -õe teenus on samal või järgmisel päeval kättesaadavam pigem:

- ▶ vanemaealistele (55%) ja noortele (52%) kui keskealistele (39%);
- ▶ kõrge (59%) kui keskmise (46%) ja madala (43%) ostujõuga vastajatele.

Hambaarst

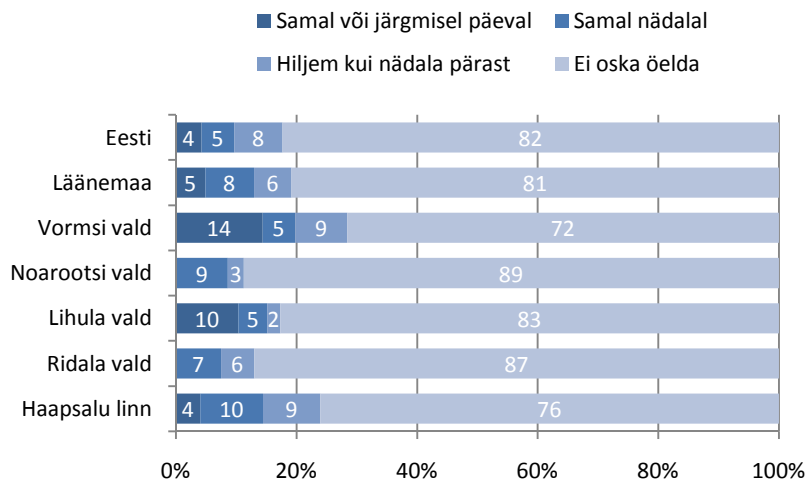
Samal või järgmisel päeval pääseb hambaarstile 9% Läänemaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 16% (joonis 1.9). Kõrgeim on näitaja Vormsi vallas (14%) ja madalaim Haapsalu linnas (7%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.9).

Joonis 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus

Psühholoogiline nõustamine

Enamus vastajaid nii Eestis keskmiselt kui Läänemaal ei osanud küsimusele psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavuse kohta vastata (joonis 1.10). See võib peegeldada madalat teadlikkust teenuse kättesaadavusest või viidata teenuse puudumisele. Kõige enam oskasid teenuse kättesaadavusele hinnangut anda Vormsi valla vastajad, kellest enamik hindas, et teenus on kättesaadav samal või järgmisel päeval. Olulisi erinevusi sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.10).

Joonis 1.10. Psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavus

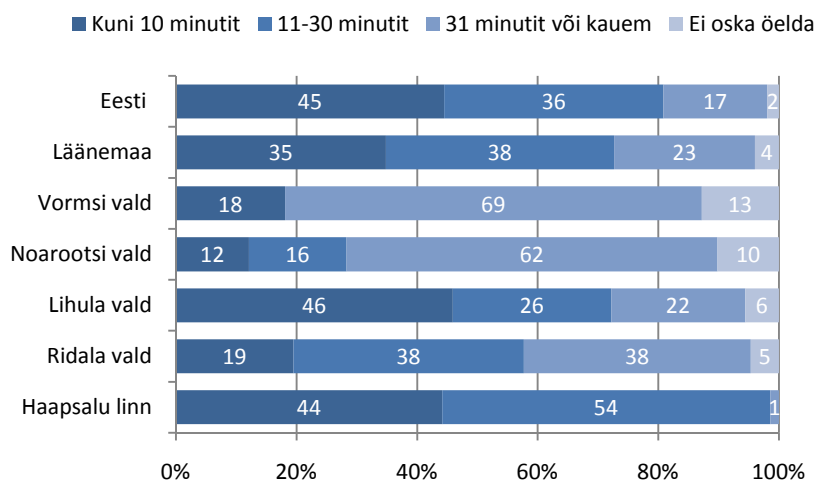

1.6. RAVIMITE, TOIDUKAUPADE, ALKOHOLI JA TUBAKATOODETE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt kui palju kuluks neil aega oma kodust tulles, et osta ravimeid, toidukaupu, alkoholi või tubakatooteid. Vastusteks oli võimalik märkida kuni 10 minutit, 11-30 minutit, 31 minutit või kauem või ei oska öelda.

Ravimite kättesaadavus

Ravimite kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Läänemaal 35% madalam Eesti keskmisest 45%. Näitaja on kõrgeim Lihula vallas (46%) ja kõige madalam Noarootsi vallas (12%).

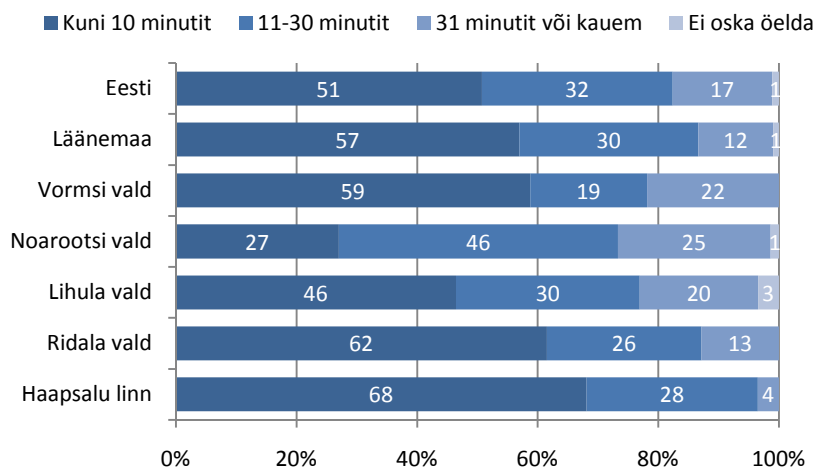
Joonis 1.11. Ravimite kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on ravimid kättesaadavamad:

- ▶ pigem keskealistele (43%) ja noortele (41%) kui vanemaealistele (26%);
- ▶ pigem kõrge (50%) kui keskmise (35%) ja madala ostujõuga (32%) vastajatele.

Toidukaupade kättesaadavus

Toidukaupade kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Läänemaal (57%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (51%). Omavalitsuste lõikes on näitaja kõrgeim Haapsalu linnas (68%) ja madalaim Noarootsi vallas (27%).

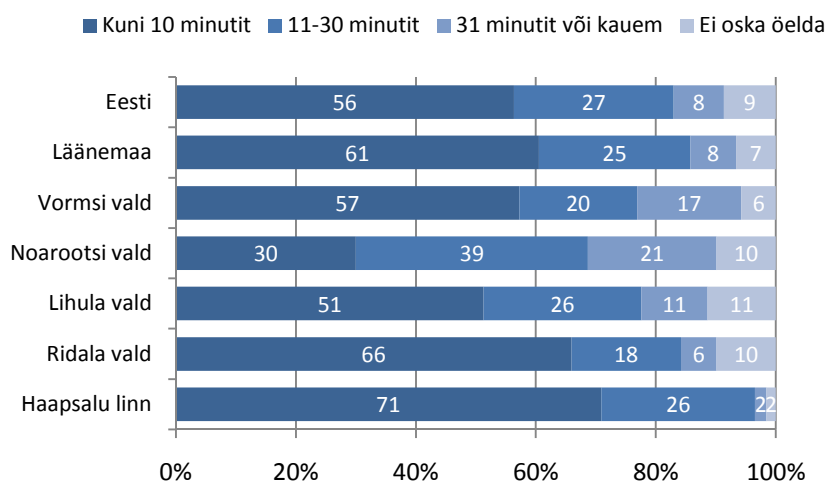
Joonis 1.12. Toidukaupade kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on toidukaubad kättesaadavad:

- ▶ pigem noortele (74%) kui keskealistele (53%) ja vanemaealistele (38%);
- ▶ pigem kõrge (67%) ja madala (64%) kui keskmise ostujõuga vastajatele (45%).

Alkoholi kättesaadavus

Alkoholi kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Läänemaal (61%) kõrgem kui Eestis keskmiselt 56% (joonis 1.13). Kõige kergemini on alkohol kättesaadav Haapsalu linnas (71%), näitaja on madalaim Noarootsi vallas 30%.

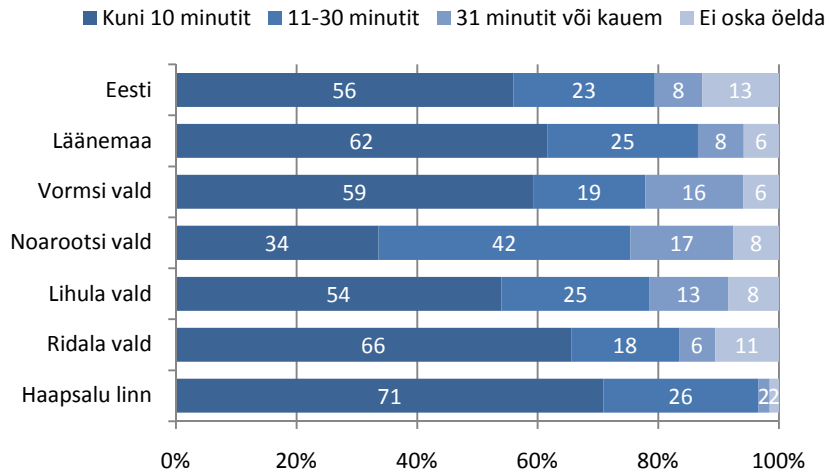
Joonis 1.13. Alkoholi kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on alkohol kättesaadavam:

- ▶ pigem noortele (78%) kui keskealistele (56%) ja vanemaealistele (40%);
- ▶ pigem kõrge (69%) ja madala (65%) kui keskmise (54%) ostujõuga vastajatele.

Tubaka kättesaadavus

Tubakatoodete kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Läänemaal (62%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (56%) (joonis 1.14). Sarnaselt alkoholi kättesaadavusele on näitaja kõrgeim Haapsalu linnas (71%) ja kõige madalam Noarootsi vallas (34%).

Joonis 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus

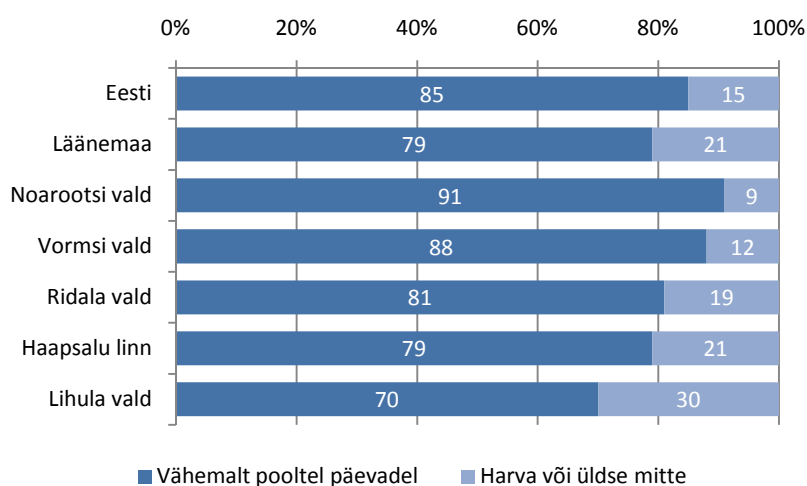
Kuni 10 minuti jooksul on tubakatooted kättesaadavamad:

- ▶ pigem noortele (81%) kui keskealistele (56%) ja vanemaealistele (41%);
- ▶ pigem kõrge (68%) ja madala (67%) kui keskmise ostujõuga (54%) vastajatele.

2. TOITUMINE

2.1. HOMMIKUSÖÖK

Homмикusöogi söömise poolest on Läänemaa näitaja madalam Eesti keskmisest – 79% Läänemaa vastajatest söi uuringule eelnenud kuu jooksul hommikust vähemalt pooltel päevadel (joonis 2.1). Kõige enam söövad hommikust Noarootsi valla (91%) ja kõike vähem Lihula valla vastajad (70%).

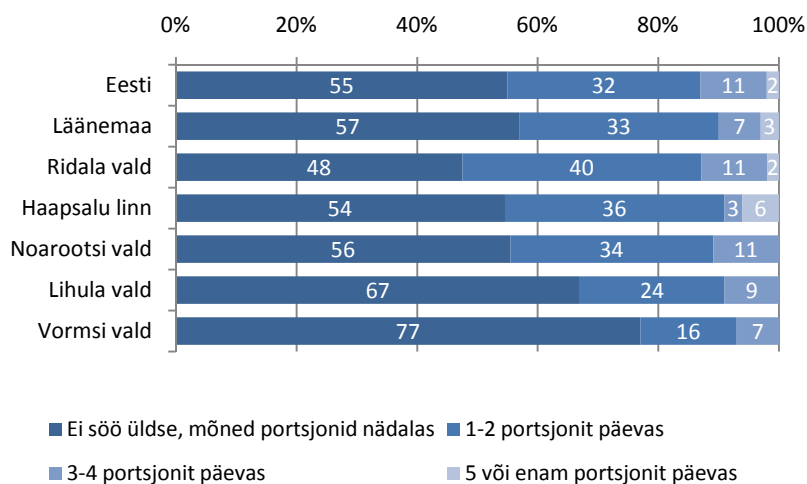
Joonis 2.1. Homмикusöogi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Homмикusööki söövad rohkem (vähemalt pooltel päevadel uuringule eelnenud kuu jooksul):

- ▶ pigem vanemaealised (96%) kui keskealised (76%) ja noored (71%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (89%) kui keskharidusega (80%) ja alg- või põhiharidusega (73%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (82%) ja mitteaktiivsed (76%) kui töötud (57%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (82%) ja täisealiste lastega (80%) kui ilma lasteta (70%) leibkondade liikmed.

2.2. PUU- JA KÖÖGIVILJAD

Puu- ja köögiviljade söömise sagedus Eestis keskmiselt ja Läänemaal on sarnane (joonis 2.2). Vähese puu- ja köögiviljade söömise poolest tõusevad esile Vormsi vald (77%) ja Lihula vald (67%). Kõige suurem on vähemalt 3 portsjonit päevas puu- ja köögivilju sööjate arv Ridala vallas (13%), soovituslikud 5 ja rohkem portsjonit päevas sööb 3% Läänemaa vastajatest.

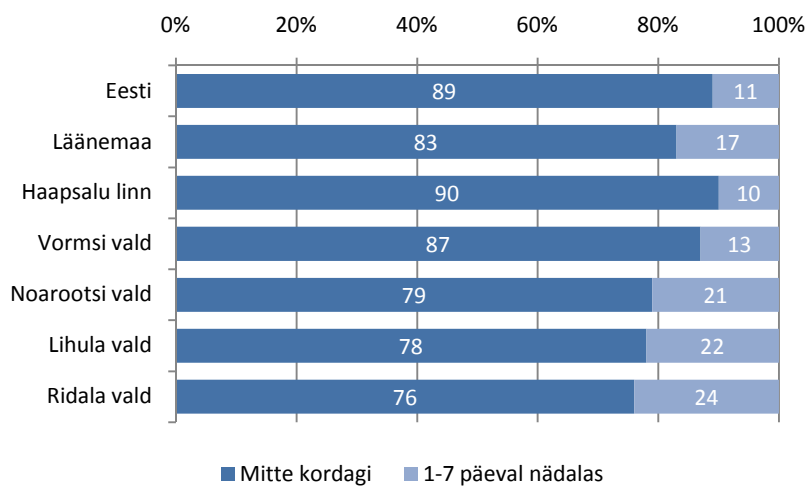
Joonis 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vastajaid, kes puu- ja köögivilju ei söö üldse või söövad mõned portsjonid nädalas, saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (67%) kui naised (50%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (76%) kui keskharidusega (48%) ja kõrgharidusega (38%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (71%) kui mitteaktiivsed (58%) ja töötavad (56%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (66%) kui ilma lasteta (55%) ja täisealiste lastega (54%) leibkondade liikmed.

2.3. ENERGIAJOOGID

Vastajaid, kes uuringule eelnenud nädala jooksul jõid energijooke on Läänemaal (17%) rohkem kui Eestis keskmiselt (11%) (joonis 2.3). Kõige vähem on energijookide tarvitajaid Haapsalu linnas (10%) ja kõige enam Ridala vallas (24%).

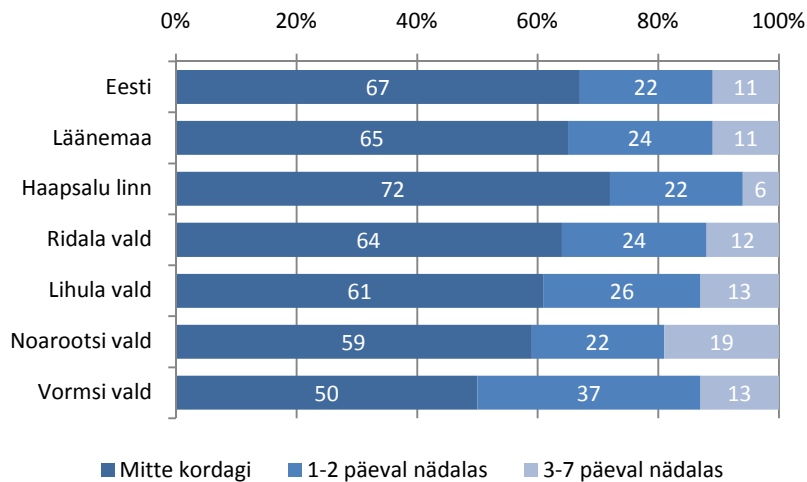
Joonis 2.3. Energijookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas energijookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (23%) kui naised (12%);
- ▶ pigem noored (29%) kui keskealised (11%) ja vanemaealised (10%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (24%) kui keskharidusega (15%) ja kõrgharidusega (6%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (23%) ja alaealiste lastega (18%) kui täisealiste lastega (12%) leibkondade liikmed.

2.4. SUHKRUT SISALDAVAD MAGUSAD JOOGID

Läänemaal on Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide igapäevaseks tarvitajaid 35%, näitaja on sarnane Eestis keskmisele (joonis 2.4.). Vähemalt ühel päeval nädalas on mainitud jooki tarbinud vastajate osakaal suurim Vormsi vallas (50%) ja madalaim Haapsalu linnas (28%).

Joonis 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

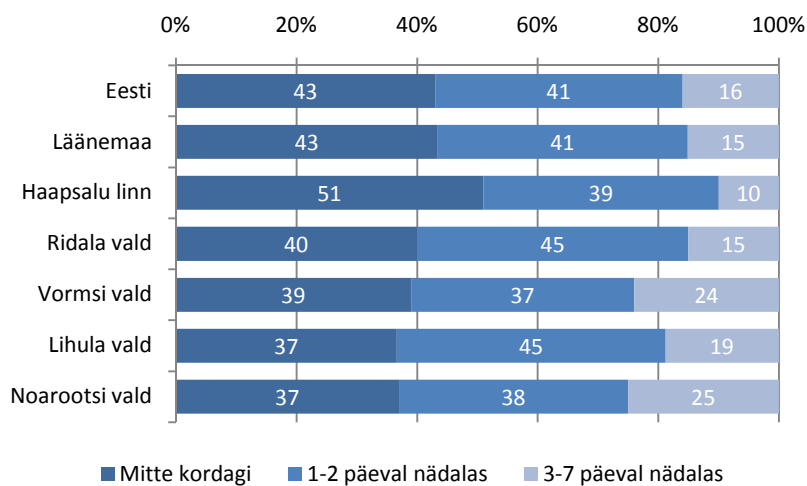
Vähemalt ühe korra nädalas magusate jookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (47%) kui naised (25%);
- ▶ pigem noored (57%) kui keskealised (26%) ja vanemaealised (15%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (43%) kui kõrgharidusega (33%) ja keskharidusega (28%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (41%) kui alaealiste lastega (34%) ja täisealiste lastega (29%) leibkondade liikmed.

2.5. SAIATOOTED

Vähemalt üks kord nädalas pitsa, pirukate, saiakeste ja hamburgerite sööjaid on Läänemaal sarnaselt kui Eestis keskmisele 56% (joonis 2.5). Kõige enam on vähemalt üks kord nädalas saiatoodete sööjaid Lihula vallas (64%) ning kõige vähem Haapsalu linnas (49%).

Joonis 2.5. Saiatoodete söömine uuringule eelnenu 7 päeva jooksul

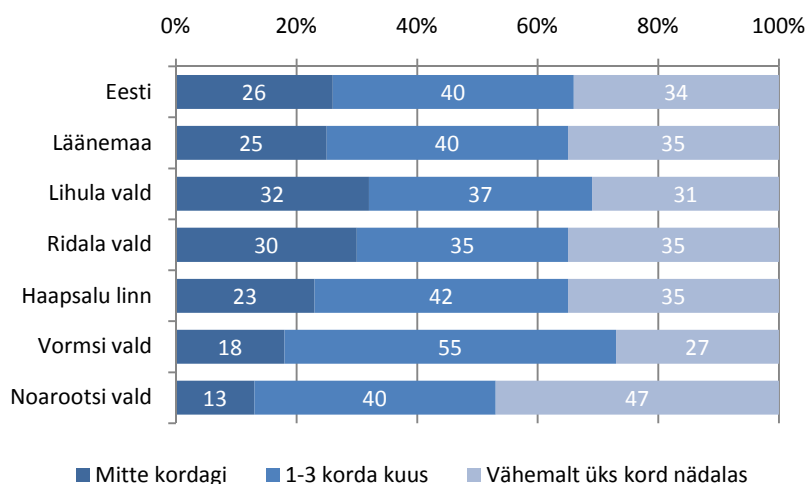
Vähemalt ühe korra nädalas saiatoodete sööjaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (61%) kui naised (53%);
- ▶ pigem noored (62%) ja keskealised (59%) kui vanemaealised 44%);
- ▶ pigem alg või põhiharidusega (63%) ja kõrgharidusega (59%) kui keskharidusega (48%) vastajad.

3. ALKOHOL

3.1. ALKOHOLI TARVITAMISE REGULAARSUS

Läänemaal on alkoholi tarvitamine sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.1). Läänemaal on uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkoholi mitte tarvitanud vastajaid 25%. Vähemalt ühe korra nädalas alkoholi tarvitajaid on maakonnas keskmiselt 35%, kõige kõrgem on näitaja Noarootsi vallas (47%) ja kõige madalam Vormsi (27%).

Joonis 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas alkoholi tarvitajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (50%) kui naised (22%);
- ▶ pigem keskealised (42%) ja noored (32%) kui vanemaealised (27%);
- ▶ pigem töötud (58%) kui töötavad (41%) ja mitteaktiivsed (19%);
- ▶ pigem keskmise (38%) ja madala (34%) kui kõrge (28%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (39%) ja täisealiste lastega (37%) kui alaealiste lastega (28%) leibkondade liikmed.

Vähemalt üks kord nädalas tarvitajad alkoholi pigem need:

- ▶ kes alustasid suitsetamist enne 18. eluaastat;
- ▶ kes on korduvalt tarvitanud kanepit;
- ▶ kes joovad end purju (korraga vähemalt 6 alkoholiannust) vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju;
- ▶ kellel on depressiooni sümptomid;
- ▶ kes on olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga.

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsuse seos teiste tunnustega, %

		Vähemalt üks kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Suitsetamise alustamine*	Enne 18. eluaastat	56	31	13	100
	18-aastaselt ja vanemalt	25	40	35	100
Kanepi tarvitamine	Jah, 1 korra	59	36	5	100
	Jah, korduvalt	62	38	0	100
	Mitte kordagi	29	41	30	100
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	23	77	0	100
	1-3 korda kuus	64	36	0	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	100	0	0	100
Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang*	Vähe või mõõdukalt	42	58	0	100
	Palju	99	1	0	100
Depressioonisümpptomid	Ei ole	32	44	24	100
	On	40	32	28	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul***	Jah	67	13	20	100
	Ei	32	44	25	100

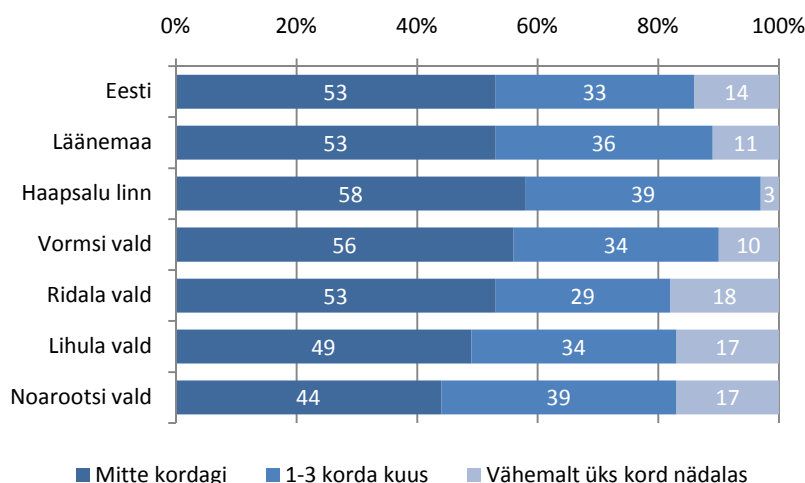
*Vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt.

**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

***Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

3.2. ALKOHOLI TARVITAMISE KOGUSED

Purju joomise (ehk korraga vähemalt 6 annuse alkoholi³ tarvitamise) sageduse näitajate poolest on Läänemaa olukord sarnane Eesti keskmisega (joonis 3.2). Nii Eestis keskmiselt kui Läänemaal joob end vähemalt ühe korra kuus purju 47% vastajatest. Vähemalt ühe korra nädalas joob end purju 11% maakonna vastajatest. Iganädalasi purju joojaid on kõige enam Ridala vallas (18%) ja kõige vähem Haapsalu linnas (3%)

Joonis 3.2. Korraga vähemalt kuue alkoholiannuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul. (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvinud)

Vähemalt ühe korra nädalas purju joojaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (21%) kui naised (2%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (17%) ja keskharidusega (10%) kui kõrgharidusega (1%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (43%) kui töötavad (11%) ja mitteaktiivsed (6%);
- ▶ pigem keskmise (21%) kui madala (7%) ja kõrge (6%) ostujõuga vastajad.

Rohkem esineb purju joomist nende hulgas:

- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju;
- ▶ kes alustasid suitsetamist enne 18. eluaastat;
- ▶ kellel on olnud juhuslikke seksuaalsuhteid.

³ Alkoholiannus on alkohoolse joogi kogus, mis sisaldab 10 g absoluutset alkoholi. Üks alkoholiannus on näiteks 250 ml 5%–5,3% õlut või 1 pokaal (120 ml) 12% veini või 1 pits (40 ml) 40% kanget alkoholi. Allikas: Tähepõld, H., Veskimägi, M., Kalda, R., Maaroos, H-I., Oona, M., Saame, I. (2012). Alkoholi liigtarvitava patsiendi varajane avastamine ja nõustamine perearstipraktises: metoodiline juhendmaterjal perearstidele ja pereõdedele. II parandatud ja täiendatud trükk. Tallinn: Lakrito AS.

Tabel 3.2. Korruga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamise seos teiste tunnustega, (%)*

		Vähemalt üks kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang*	Vähe või mõõdukalt	7	35	58	100
	Palju	48	43	9	100
Suitsetamise alustamine**	Enne 18. eluaastat	10	61	29	100
	18-aastaselt ja vanemalt	0	24	76	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul***	Jah	27	50	23	100
	Ei	10	33	57	100

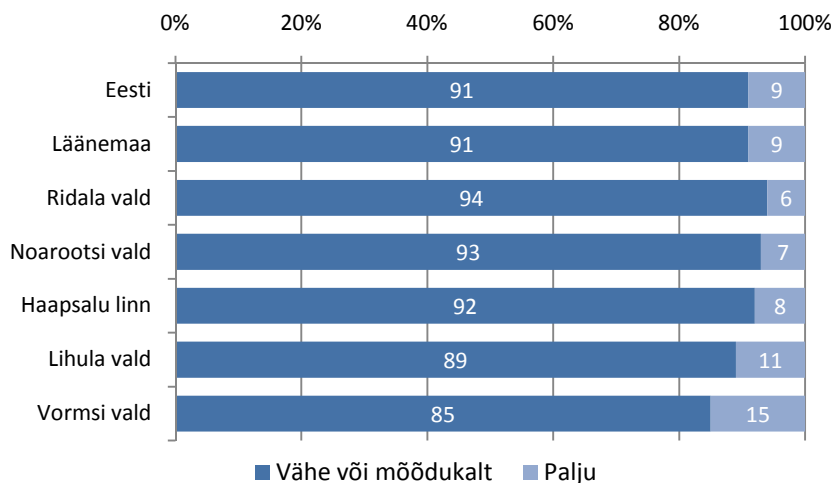
*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

**Vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt.

***Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

3.3. HINNANGUD OMA ALKOHOLI TARVITAMISELE

Uuringus osalejatel paluti anda subjektiivne hinnang enda alkoholi tarvitamisele. Nii Eestis keskmiselt kui ka Läänemaal leiab 91% vastajaid, et nad tarvitavad alkoholi vähe või mõõdukalt (joonis 3.3). Palju tarvitajate osakaal on madalaim Ridala vallas (6%) ja kõige kõrgem Vormsi vallas (15%).

Joonis 3.3. Subjektiivne alkoholi tarvitamise hinnang
(vastasisid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud)

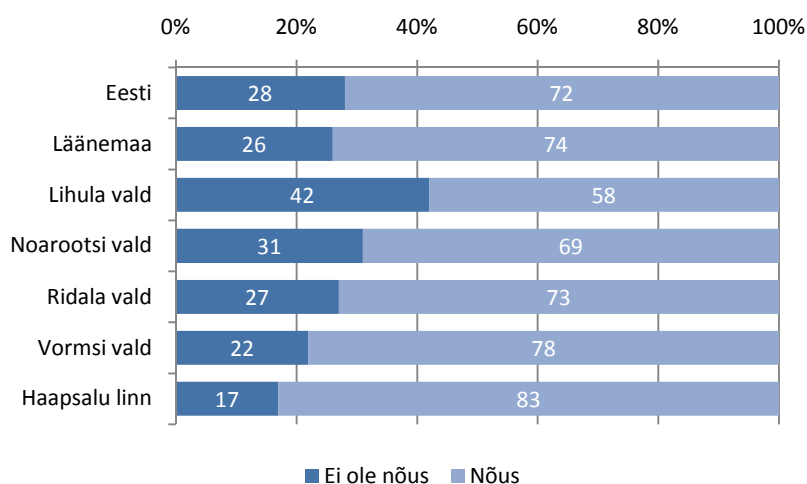
Enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju:

- ▶ pigem mehed (16%) kui naised (2%);
- ▶ pigem vanemaealised (19%) kui keskealised (7%) ja noored (5%).

3.4. HOIAKUD ALKOHOLI TARVITAMISE SUHTES

Hoiakud regulaarse alkoholi tarvitamise terviskahjude suhtes

Väitega „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ nõustujate osakaal on Läänemaal (74%) sarnane Eestis keskmisele (joonis 3.4). Väitega nõustujaid on kõige enam Haapsalu linnas (83%) ja kõige vähem Lihula vallas (58%).

Joonis 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine

Väitega mittenõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (38%) kui naised (16%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (39%) kui keskkaridusega (19%) ja kõrgharidusega (16%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

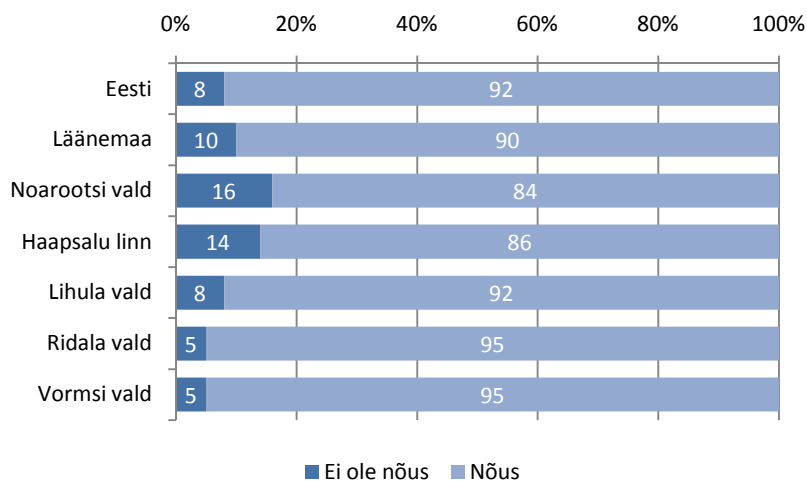
Tabel 3.3. Väite „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“, seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt 1 kord nädalas	39	61	100
	1-3 korda kuus	23	77	100
	Mitte kordagi	12	88	100
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt 1 kord nädalas	59	41	100
	1-3 korda kuus	43	57	100
	Mitte kordagi	17	83	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvinud.

Hoiakud purju joomise terviskahjude suhtes

Väitega „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ ei nõustu 10% Läänemaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 3.5). Mittenõustujaid on kõige rohkem Noarootsi vallas (16%) ning kõige vähem Ridala vallas ja Vormsi vallas (5%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 3, tabel 3.5).

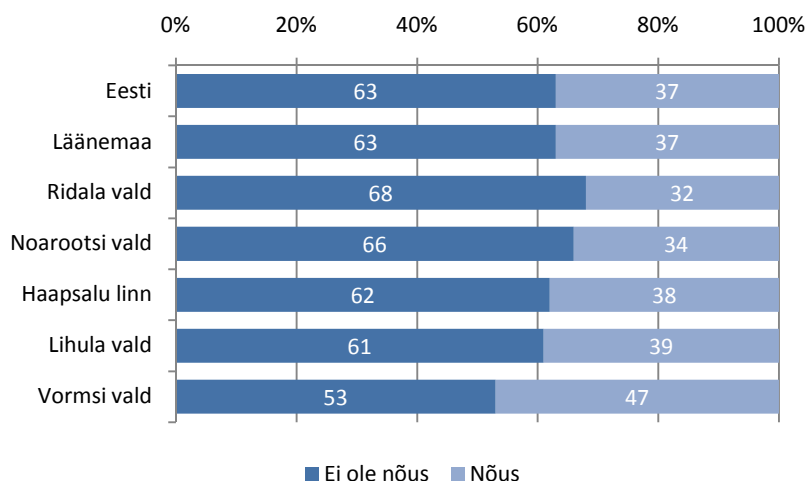

Joonis 3.5. Väitele „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine

Purju joomist soosivad hoiakud tutvusringkonnas

Väitega „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ on nõus 37% Eesti ja Läänemaa vastajatest (joonis 3.6). Kõige madalam on nõustujate osakaal Ridala vallas (32%) ja kõige kõrgem Vormsi vallas (47%).

Joonis 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine

Väitega nõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (52%) kui keskealised (29%) ja vanemaealised (25%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (45%) kui keskharidusega (35%) ja kõrgharidusega (27%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

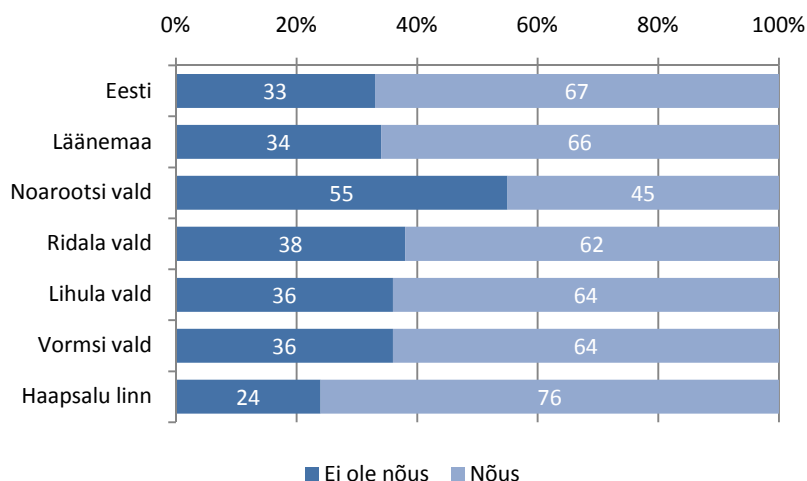
Tabel 3.4. Väite „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“, seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt 1 kord nädalas	49	51	100
	1-3 korda kuus	67	33	100
	Mitte kordagi	78	22	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt 1 kord nädalas	37	63	100
	1-3 korda kuus	48	52	100
	Mitte kordagi	68	32	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud alkoholi ja tubakatoodete müügipiirangute suhtes

Läänemaa vastajate hulgas on väitega „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ nõustujaid (66%) sarnaselt Eesti keskmisele (joonis 3.7). Kõige madalam on nõustujate osakaal Noarootsi vallas (45%) ja kõige kõrgem Haapsalu linnas (76%).

Joonis 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ vastamine

Müügipiirangute vastaseid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (36%) ja keskealised (35%) kui vanemaealised (26%);
- ▶ pigem keskharidusega (42%) kui alg- või põhiharidusega (29%) ja kõrgharidusega (24%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi regulaarselt;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

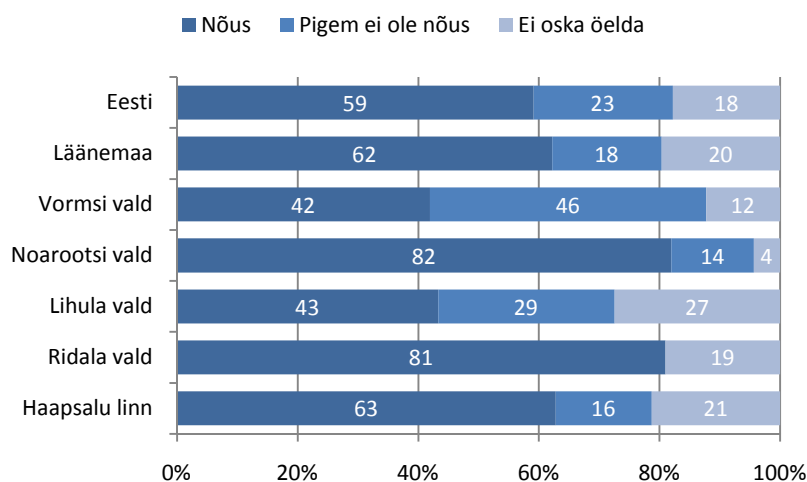
Tabel 3.5. Väite „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“, seos teiste tunnustega, %

	Ei ole nõus	Nõus	Kokku	
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt 1 kord nädalas	43	57	100
	1-3 korda kuus	37	63	100
	Mitte kordagi	14	86	100
Korruga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt 1 kord nädalas	69	31	100
	1-3 korda kuus	41	59	100
	Mitte kordagi	33	67	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Valmisolek piirata oma alkoholi tarvitamist

Väitega „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ nõustujate osakaal on Läänemaal (62%) sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.8). Näitaja on kõrgeim Noarootsi vallas (82%) ja kõige madalam Vormsi vallas (42%).

Joonis 3.8. Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ vastamine (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“)

Väitega peaksin tarvitama vähem alkoholi nõustuvad pigem:

- ▶ mehed (73%) kui naised (44%);
- ▶ vanaemaealised (87%) kui keskealised (62%) ja noored (50%);
- ▶ need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 3.6. Väite „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“, seos korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamisega, %*

		Nõus	Pigem ei ole nõus	Ei oska öelda	Kokku
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	59	22	19	100
	1-3 korda kuus	52	23	25	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	85	2	12	100

*Analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“.

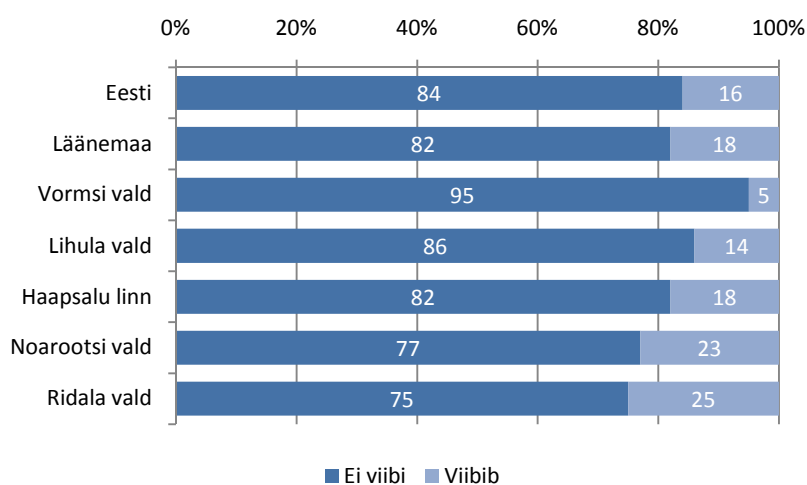
**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

4. SUITSETAMINE

4.1. PASSIIVNE SUITSETAMINE

Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Läänemaa vastajatest viibib 18% tööl ruumides, kus suitsetatakse, näitaja on sarnane Eestis keskmisele (joonis 4.1). Kõige kõrgem on tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse Ridala vallas (25%) ja madalaim Vormsi vallas (5%).

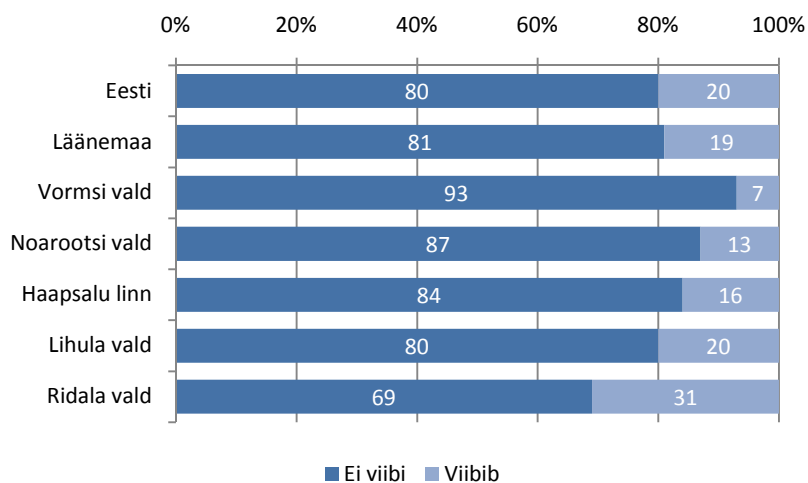
Joonis 4.1. Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Vastajaid, kelle töökohal suitsetatakse võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (24%) kui naised (13%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (23%) ja keskharidusega (19%) kui kõrgharidusega (6%) vastajad.

Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

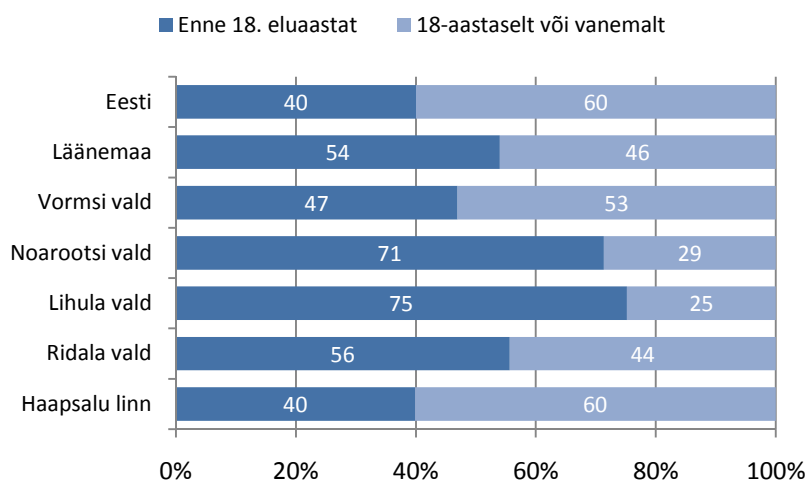
Läänemaa vastajate hulgas on 19% neid, kelle kodus suitsetatakse, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.2). Madalaim on vastav näitaja Vormsi vallas (7%) ning kõige kõrgem Ridala vallas (31%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 4, tabel 4.2).

Joonis 4.2. Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

4.2. SUITSETAMISE ALUSTAMINE

Kõigilt vastajatelt, kes olid uuringu läbiviimise ajal igapäevased suitsetajad, paluti täpsustada, mis vanuses nad suitsetamisega alustasid. Läänemaa suitsetajate hulgas on rohkem neid, kes alustasid suitsetamist enne 18. eluaastat (54%) kui Eestis keskmiselt (40%) (joonis 4.3). Kõige enam on enne täisealiseks saamist suitsetamisega alustanud Lihula vallas (75%) ja kõige vähem Haapsalu linnas (40%).

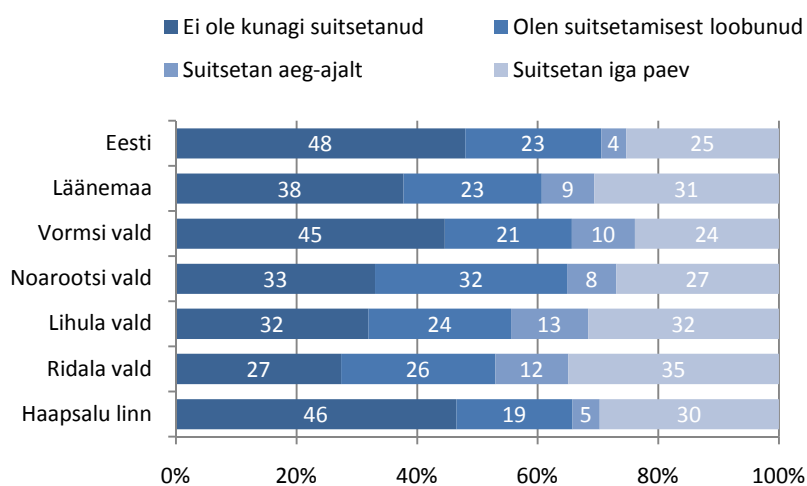
Joonis 4.3. Suitsetamise alustamine
 (vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt)

Alaealisena suitsetamist alustanud võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (66%) kui mehed (41%);
- ▶ pigem vanemaealised (68%) ja keskealised (64%) kui noored (40%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (94%) kui alg- või põhiharidusega (48%) ja keskharidusega (48%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (64%) kui kõrge (54%) ja madala (48%) ostujõuga vastajad.

4.3. IGAPÄEVASED SUITSETAJAD

Läänemaal on igapäevaseid suitsetajaid 31%, näitaja on kõrgem Eesti keskmisest 25% (joonis 4.4). Igapäevaseid suitsetajaid on kõige enam Ridala vallas (35%) ja kõige vähem Vormis vallas (24%). Vastajaid, kes pole mitte kunagi suitsetanud on Läänemaal 38%, mis on madalam Eesti keskmisest 48%. Mitte kunagi suitsetanud on kõige vähem Ridala vallas (27%) ning kõige enam Haapsalu linnas (46%).

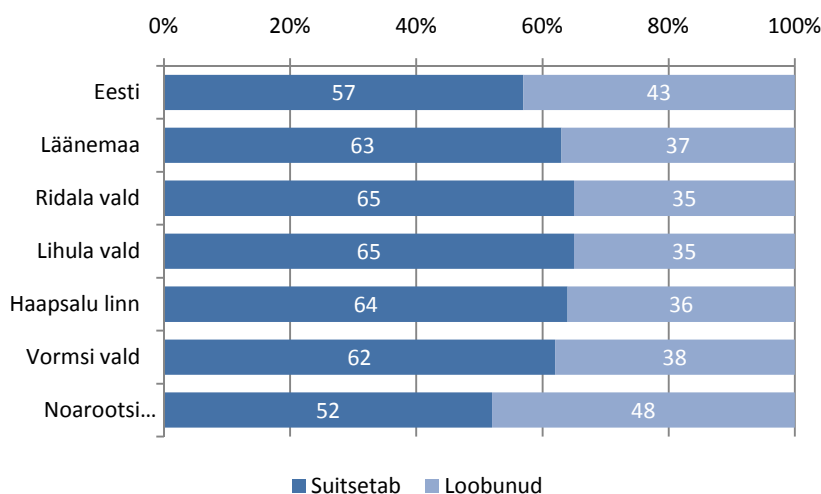
Joonis 4.3. Igapäevane suitsetamine

Igapäevaseid suitsetajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (46 kui naised (18%);
- ▶ pigem keskealised (37%) ja noored (32%) kui vanemaealised (18%);
- ▶ pigem töötud (64%) kui töötavad (35%) ja mitteaktiivsed (17%);
- ▶ pigem keskharidusega (36%) ja alg- või põhiharidusega (32%) kui kõrgharidusega (16%) vastajad.

4.4. SUITSETAMISEST LOOBUMINE

Suitsetamisest loobumise küsimustele vastasid ainult need inimesed, kes mingil perioodil oma elus on tarvitanud erinevaid tubakatooteid. Suitsetamisest on loobunud 37% kõigist kunagi elus suitsetanutest Läänemaal, näitaja on madalam Eesti keskmisest 43% (joonis 4.5). Kõige vähem on loobujaid Ridala vallas ja Lihula vallas (35%) ja kõige enam Noarootsi vallas (48%).

*Joonis 4.5. Suitsetamisest loobumine
(vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud)*

Vastajaid, kes pole suitsetamist maha jätnud, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem (74%) kui naised (49%);
- ▶ pigem nooremaelised (73%) ja keskealised (67%) kui vanemaelised (40%);
- ▶ pigem keskharidusega ja (66%) alg- või põhiharidusega (64%) kui kõrgharidusega (48%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (75%) ja töötavad (65%) kui mitteaktiivsed (54%);
- ▶ pigem täisealiste lastega (69%) ja alaealiste lastega (62%) kui ilma lasteta (50%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kelle terviseseisund ei piira igapäevast toimetulekut;
- ▶ pigem need, kes liiguvad harva jala või jalgrattaga.

Tabel 4.1. Suitsetamisest loobumise seos teiste tunnustega, %*

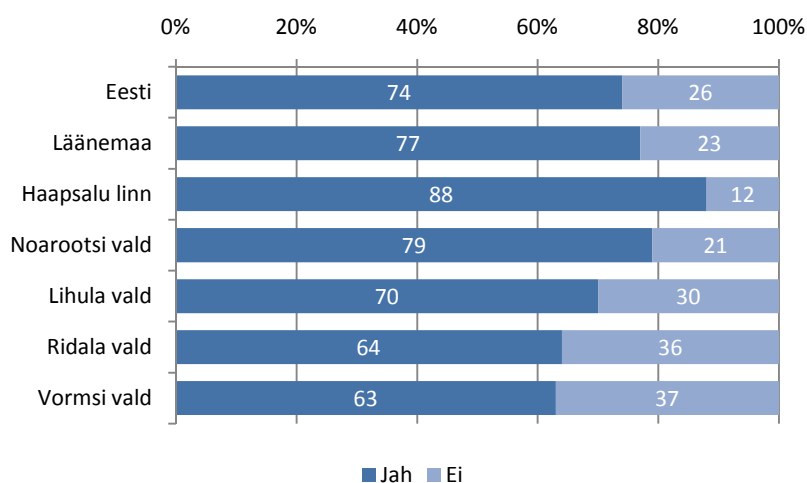
		Suitsetab	Loobunud	Kokku
Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	55	45	100
	Ei ole piiratud	70	30	100
Jala või rattaga liikumine	Üldse mitte või 1-2 korda kuus	74	26	100
	Üks või mitu korda nädalas	58	42	100

*Vastasid ainult need, kes on kunagi oma elus suitsetanud.

Soov suitsetamisest loobuda

Küsimusele „Kas te soovite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult igapäevased suitsetajad. Nende hulgas on Läänemaal 77% vastajaid, kes soovivad suitsetamisest loobuda, näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 4.6). Kõige kõrgem on loobuda soovijate osakaal Haapsalu linnas (88%) ja kõige madalam Vormsi vallas (63%).

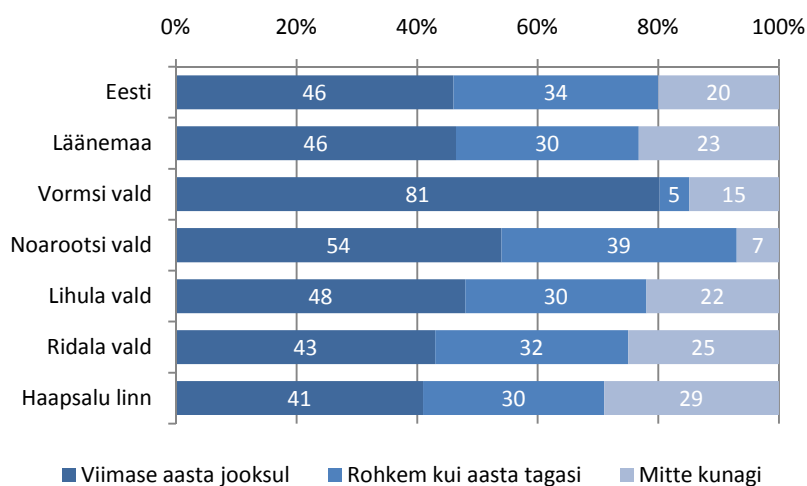

Joonis 4.6. Soov loobuda suitsetamisest
 (vastasid ainult need, kes küsimustiku täitmise hetkel suitsetasid igapäevaselt)

Suitsetamisest loobuda soovivad on pigem noored (83%) kui vanemaealised (77%) ja keskealised (72%) vastajad.

Suitsetamisest loobumise katsed

Küsimusele „Millal te viimati proovisite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult need, kes praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetavad. Uuringule eelnenud aasta jooksul püüdis suitsetamisest loobuda 46% Läänemaa vastajatest, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 4.7). Kõige suurem loobuda püüdnu osakaal on Vormsi vallas (81%) ja kõige madalam Haapsalu linnas (41%).

Joonis 4.7. Proovinud loobuda suitsetamisest

(vastasid ainult praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetajad)

Viimase aasta jooksul suitsetamisest loobuda proovinuid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (57%) kui keskealised (40%) ja vanemaealised (34%);
- ▶ pigem need, kellel ei ole depressiooni sümptomeid.

Tabel 4.2. Suitsetamisest loobuda proovimise seos depressiooni sümptomite esinemisega, %*

		Viimase aasta jooksul	Rohkem kui aasta tagasi	Mitte kunagi	Kokku
Depressiooni sümptomid	Ei ole	53	25	22	100
	On	28	48	24	100

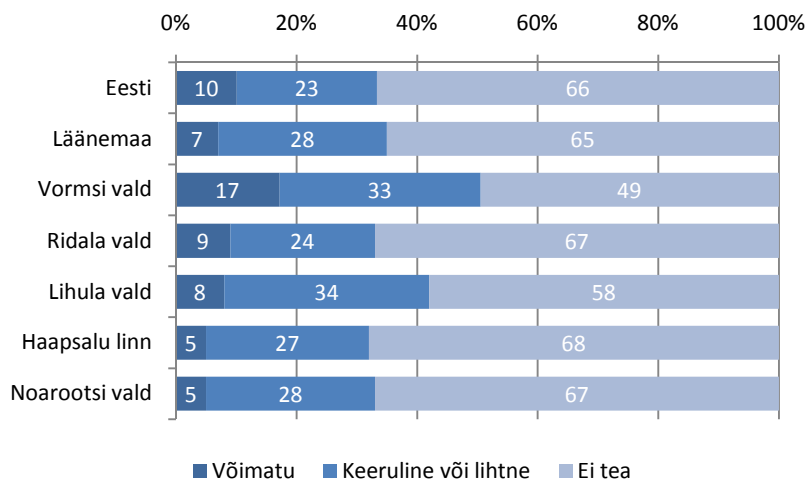
*Vastasid ainult praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetajad.

5. NARKOOTIKUMID

5.1. NARKOOTIKUMIDE LEVIK JA KÄTTESAADAVUS

Kanepi hankimine

Läänemaa vastajatest 28% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida kanepit, mis on kõrgem Eesti keskmisest 23% (joonis 5.1). Kõige enam hindasid kanepit kättesaadavaks Lihula valla vastajad (34%) ja kõige vähem Ridala valla vastajad (24%).

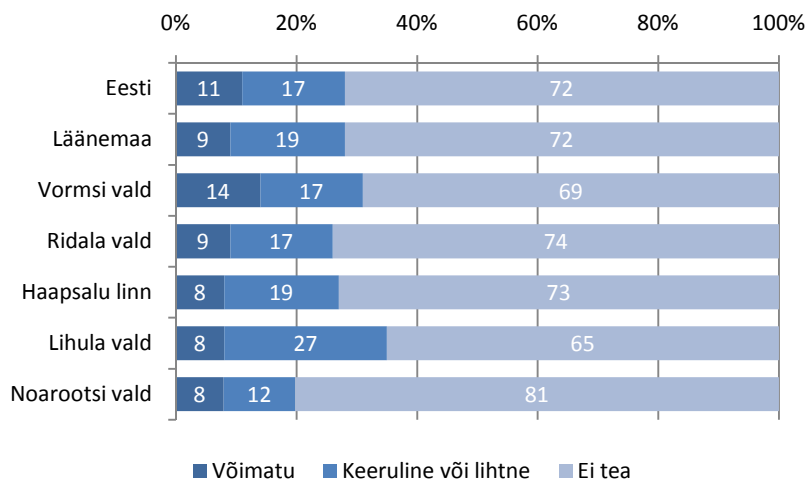
Joonis 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus

Kanepi hankimist võimalikuks pidavaid vastajaid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (39%) kui naised (20%);
- ▶ pigem noored (61%) kui keskealised (11%) ja vanemaealised (9%).

Teiste narkootikumide hankimine

Läänemaa vastajatest 19% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 5.2). Kõige enam hindasid teisi narkootikume kättesaadavaks Lihula valla vastajad (27%), madalaim oli näitaja Noarootsi vallas (12%).

Joonis 5.2. Teiste narkootikumide hankimise võimalikkus

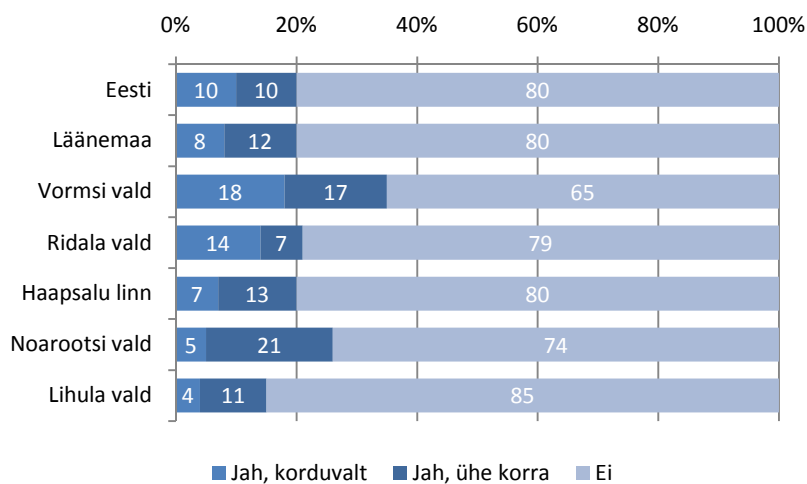
Teisi narkootikume on võimalised hankima:

- ▶ pigem mehed (25%) kui naised (15%);
- ▶ pigem nooremaealised (40%) kui vanemaealised (9%) ja keskealised (7%).

5.2. NARKOOTILISTE AINETE TARVITAMINE

Kanepi tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra kanepit tarvitanud on Läänemaal ja Eestis keskmiselt 20% (joonis 5.3). Korduvaid kanepi tarvitajaid on Läänemaa vastajatest 8%. Korduvaid kanepi tarvitajaid on kõige enam Noarootsi vallas (21%) ja kõige vähem Ridala vallas (7%).

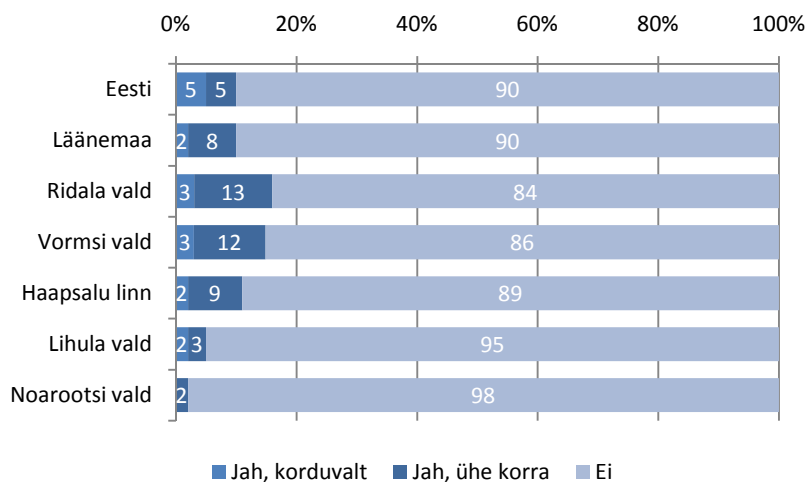
Joonis 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul

Korduvalt kanepit tarvitanuid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (14%) kui naised (3%);
- ▶ pigem noored (18%) kui keskealised (4%) ja vanemaealised (0%).

Teiste narkootikumide tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra tarvitanud selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin on Läänemaal 10%, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 5.4). Korduvaid tarvitajaid on Läänemaa vastajatest 2%. Kõige enam oli elu jooksul vähemalt ühe korra teisi narkootikume tarvitanuid Ridala vallas (16%) ning kõige vähem Noarootsi vallas (2%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 5, tabel 5.4).

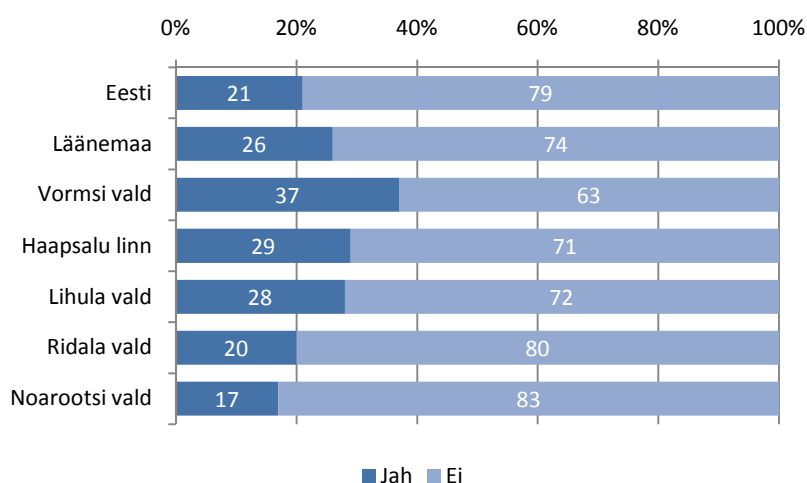
Joonis 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul

6. SOTSIAALSED SUHTED

6.1. SOTSIAALNE VÖRGUSTIK

Kuulumine organisatsiooni või ühingusse

Läänemaa vastajatest kuulub 26% mõne organisatsiooni, ühingu või grupi liikmete sekka, mis on kõrgem Eesti keskmisest 21% (joonis 6.1). Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus on madalaim Noarootsi vallas (17%) ja kõige kõrgem Vormsi vallas (37%).

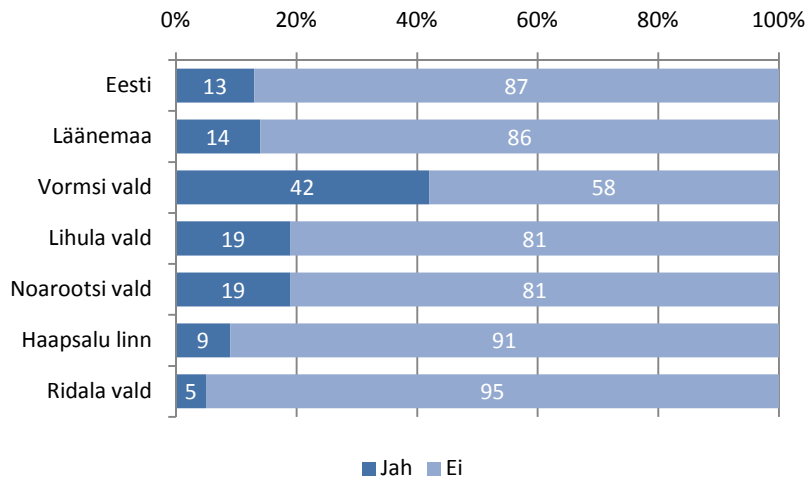
Joonis 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus

Organisatsiooni ühingu või grupi liikmed on pigem:

- ▶ naised (32%) kui mehed (20%);
- ▶ noored (30%) ja keskealised (27%) kui vanemaalised (20%) vastajad;
- ▶ pigem keskharidusega (35%) ja kõrgharidusega (33%) kui alg- või põhiharidusega (15%) vastajad;
- ▶ pigem mitteaktiivsed (28%) ja töötavad (26%) kui töötud (7%).

Kuulumine mittetulundusühingusse

Läänemaal kuulub mittetulundusühingutesse 14% uuringus osalenud inimestest, näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 6.2). Kõige kõrgem on näitaja Vormsi vallas (42%) ning kõige madalam Ridala vallas (5%).

Joonis 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus

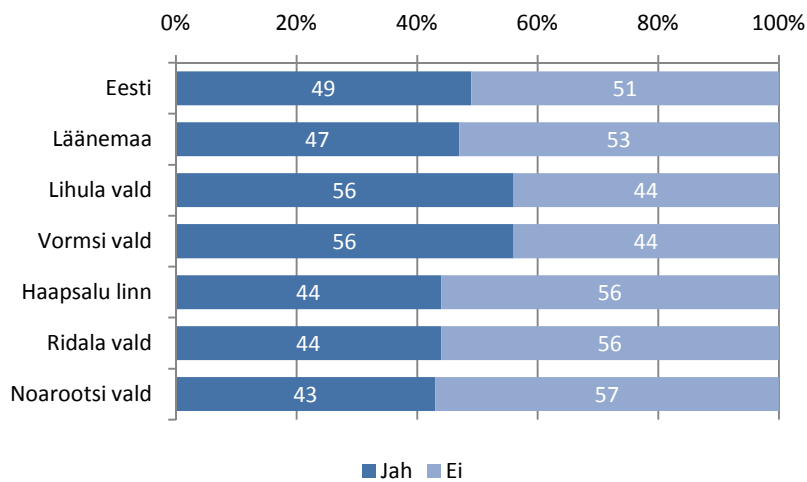
Mittetulundusühingute liikmeid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem kõrgharidusega (19%) ja keskharidusega (18%) kui alg- või põhiharidusega (7%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (15%) ja mitteaktiivsed (12%) kui töötud (0%).

Suhtlemine internetis

Uuringus osalejad hindasid oma suhtlemisaktiivsust internetis. Neil paluti vastata, kuivõrd nad kasutavad suhtlemiseks e-posti, Facebooki, MSN-i, Skype-i ja foorumeid. Läänemaal (47%) on interneti kaudu suhtlejad sarnaselt Eesti keskmisele (joonis 6.3). Kõige kõrgem on internetis aktiivsete suhtlejate osakaal Lihula vallas ja Vormsi vallas (56%) ja madalaim Noarootsi vallas (43%).

Joonis 6.3. Aktiivne suhtleja internetis

Aktiivseid internetis suhtlejad saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (53%) kui mehed (41%);
- ▶ pigem noored (83%) kui keskealised (35%) ja vanemaealised (16%) vastajad;
- ▶ pigem kõrgharidusega (53%) ja keskhariidusega (49%) kui alg- või põhiharidusega (43%) vastajad;
- ▶ pigem mitteaktiivsed (54%) ja töötavad (45%) kui töötud (31%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (56%) kui elukaaslasega (39%) vastajad.

6.2. KOGUKONNATUNNE

Uuringus osalenud inimestel paluti vastata, kas nad on nõus kuue kogukonnatunnet iseloomustava väitega, tabel 6.1. Kogukonnatunde näitajad on kõrgemad Vormsi vallas ja madalamad Ridala vallas. Kogukonnatunnet iseloomustavatele väidetele vastamine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on esitatud raporti lisa 6 (tabelid 6.4-6.9).

Tabel 6.1. Väidetega nõustujate osakaal Tartumaa omavalitsuste lõikes, %

	Eesti	Läänemaa	Haapsalu linn	Ridala vald	Lihula vald	Noarootsi vald	Vormsi vald
Usaldan oma kodukandi inimesi	46	49	45	58	47	45	58
Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja	57	74	78	74	64	75	79
Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud	47	39	43	25	38	36	72
Minu kodukandi asjad on olulised	75	82	79	78	85	93	87
Suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis	31	39	43	25	38	36	72
Osalen oma kodukandi tegevustes	36	55	47	51	68	55	71

6.3. PEAMISED INFOKANALID

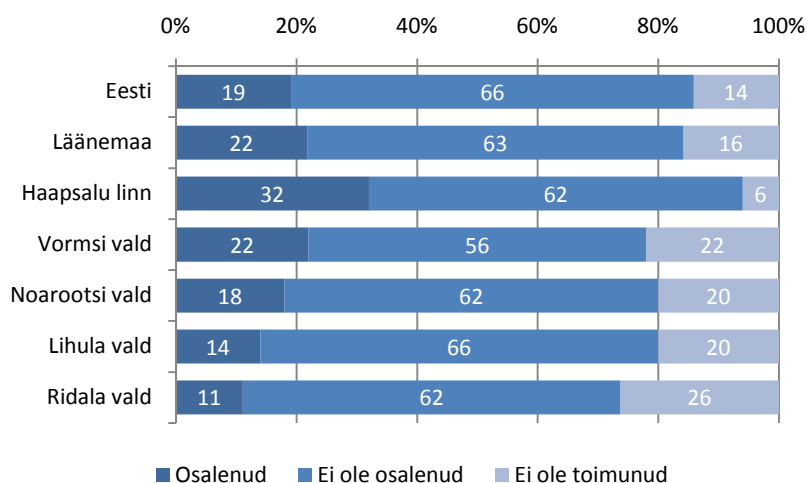
Uuringus osalejatel paluti vastata, millised on peamised infokanalid, kust nad saavad infot elukohas pakutavate teenuste, sündmuste jms kohta. Tabelis 6.2. on esitatud neli kõige sagedamini valitud infokanalit omavalitsuste lõikes. Infokanalite järjestused Eestis ja Läänemaal on nelja tähtsaima osas samad. Enamikus uuringus osalenud KOVides on kõige tähtsam infokanal pere, sõbrad ja kolleegid.

Tabel 6.2. Neli peamist infokanalit, nummerdatud tähtsuse järjekorras

	Eesti	Läänemaa	Haapsalu linn	Ridala vald	Lihula vald	Noarootsi vald	Vormsi vald
Pere, sõbrad ja kolleegid	I	I	II	I	I	I	II
Linna või valla ajaleht	II	II	I	II	II	II	I
Maakonna ajaleht	III	III	III	III	III	III	III
KOV-i interneti kodulehekülg	IV	IV	IV	IV	IV		IV
Kohalik raadio						IV	

6.4. OSALEMINE TERVISETEEMALISTEL ÜRITUSTEL

Uuringus osalejatelt küsiti, kas nad on viimase aasta jooksul osalenud mõnel kohalikul terviseteemalisel üritusel. Läänemaal vastas küsimusele jaatavalt 22% vastajatest, näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 6.4). Kõige suurem on terviseteemalistel üritustel osalemismäär Haapsalu linnas (32%) ja kõige madalam Ridala vallas (11%). Ridala vallas on ka kõige enam neid vastajaid, kellele teadaolevalt pole taolisi üritusi toimunud (26%).

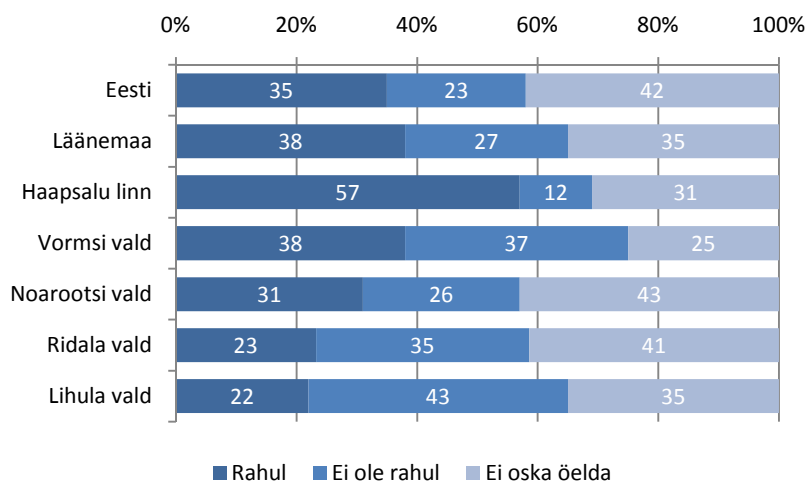
Joonis 6.4. Osalemine elukohas toimunud terviseteemalisel üritusel

Terviseteemalistel üritustel osalejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (27%) kui mehed (15);
- ▶ pigem keskealised (26%) kui noored (20%) ja vanemaealised (16%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (31%) kui alg- ja põhiharidusega (23%) ja keskharidusega (18%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (26%) kui mitteaktiivsed (15%) ja töötud (0%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (30%) kui täisealiste lastega (21%) ja ilma lasteta (18%) leibkondade liikmed.

6.5. RAHULOLU VABA AJA VEETMISE VÕIMALUSTEGA

Oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega on rahul 38% Läänemaa vastajatest, näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 6.5). Kõige enam on rahulolijaid Haapsalu linnas (57%) ja kõige vähem Lihula vallas (22%).

Joonis 6.5. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega

Huvitegevuse ja vaba aja võimalustega rahulolijaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (47%) kui vanemaealised (36%) ja keskealised (33%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (52%) kui keskharidusega (39%) või alg- ja põhiharidusega (33%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (42%) kui mitteaktiivsed (33%) ja töötud (22%);
- ▶ pigem täisealiste lastega (46%) kui alaealiste lastega (31%) ja ilma lasteta (30%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel on hea tervise enesehinnang.

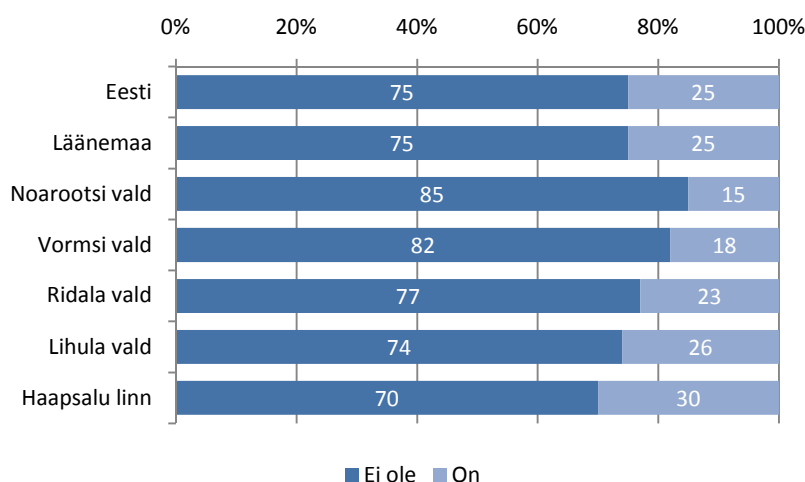
Tabel 6.3. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega ja tervise enesehinnang, %

		Rahul	Ei ole rahul	Ei oska öelda	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	56	29	15	100
	Keskmine	28	26	46	100
	Halb	16	46	63	100

7. VAIMNE TERVIS

7.1. DEPRESSIOONI SÜMPTOMID⁴

Depressiooni sümptomeid esineb Läänemaal vastajate hulgas võrdselt Eestis keskmisega 25% vastajatest (joonis 7.1). Kõige vähem esineb depressiooni sümptomeid Noarootsi vallas (15%) ja kõige sagedamini Haapsalu linnas (30%).

Joonis 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine

Depressiooni sümptomitega vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem vanemaealised (34%) kui keskealised (25%) ja noored (20%);
- ▶ pigem mitteaktiivsed (32%) ja töötud (31%) kui töötavad (21%);
- ▶ pigem madala (31%) kui kõrge (20%) ja keskmise (19%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (31%) kui täisealiste lastega (29%) ja alaealiste lastega (12%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kes hindavad oma tervislikku seisundit halvaks;
- ▶ pigem need, kelle terviseseisund piirab nende igapäevast toimetulekut;
- ▶ pigem need, kes on suitsetamist alustanud enne 18. eluaastat;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas ja kes ei tarvitanud alkoholi uuringule eelnenud 30 päeval;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul oma lähisuhetega;
- ▶ pigem need, kes ei ole organisatsiooni liikmed.

⁴ Depressiooni sümptomite esinemist mõõdeti emotsionaalse enesetunde küsimustiku (EEK) depressiooni skaala põhjal, mille koostamisel on aluseks olnud psüühikahäirete rahvusvahelistes klassifikatsioonides esitatud depressiooni diagnostilised kriteeriumid. Allikas: Aluoja, A., Shlik, J., Vasar, V., Luuk, K., Leinsalu, M. (1999). Development and psychometric properties of the Emotional State Questionnaire, a self-report questionnaire for depression and anxiety. Nordic Journal of Psychiatry 53(6), 443–449. Depressiooni sümptomite esinemine ei näita psüühikahäire olemasolu, vaid viitab selle riskile.

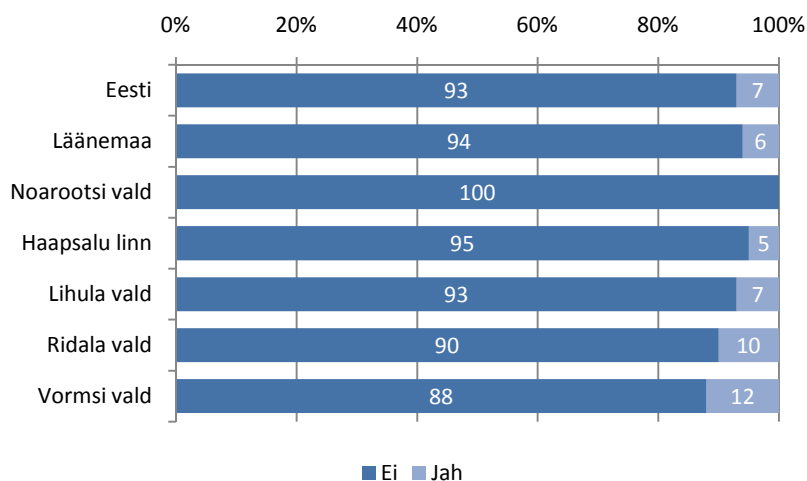
Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemise seos teiste tunnustega, %

		On	Ei ole	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	14	86	100
	Keskmine	28	72	100
	Halb	51	49	100
Terviseseisundist lähtuv toimetulek	Piiratud	36	64	100
	Ei ole piiratud	19	81	100
Suitsetamise alustamine*	Enne 18. eluaastat	44	56	100
	18-aastaselt või vanemalt	15	85	100
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Mitte kordagi	28	72	100
	1-3 korda kuus	19	81	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	29	71	100
Suhted lastega	Rahul	22	78	100
	Ei ole rahul	76	24	100
Suhted abikaasa või partneriga	Rahul	23	77	100
	Ei ole rahul	38	62	100
Suhted õdede-vendadega	Rahul	24	76	100
	Ei ole rahul	55	45	100
Suhted sõpradega	Rahul	23	77	100
	Ei ole rahul	78	22	100
Organisatsiooni liige	Jah	17	83	100
	Ei	28	72	100

*Vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt.

7.2. SUITSIIDIKATSE

Läänemaa vastajatest 6% on püüdnud endalt elu võtta (joonis 7.2). Kõige kõrgem on suitsiidi üritanud vastajate osakaal Vormsi vallas (12%). Noarootsi vallas ei ole mitte ükski vastaja püüdnud endalt elu võtta. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 7, tabel 7.2).

Joonis 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul

Suitsiidikatse üle elanud vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem need, kellel on halb tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kes on suitsetamist alustanud enne 18. eluaastat;
- ▶ pigem need, kes on korduvalt tarvitanud teisi narkootikume (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin);
- ▶ pigem need, kellel on depressiooni sümptomid;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul oma lähisuhetega.

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemise seos teiste tunnustega, %

		Jah	Ei	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	3	97	100
	Keskmine	6	94	100
	Halb	17	83	100
Suitsetamise alustamine*	Enne 18. eluaastat	22	78	100
	18 aastasel või vanemalt	1	99	100
Teiste narkootikumide tarvitamine	Jah, 1 korra	0	100	100
	Jah, korduvalt	47	53	100
	Ei	6	94	100
Depressiooni sümptomid	Ei ole	3	97	100
	On	17	83	100
Suhted vanematega	Rahul	6	94	100
	Ei ole rahul	23	77	100
Suhted õdede-vendadega	Rahul	5	95	100
	Ei ole rahul	20	80	100

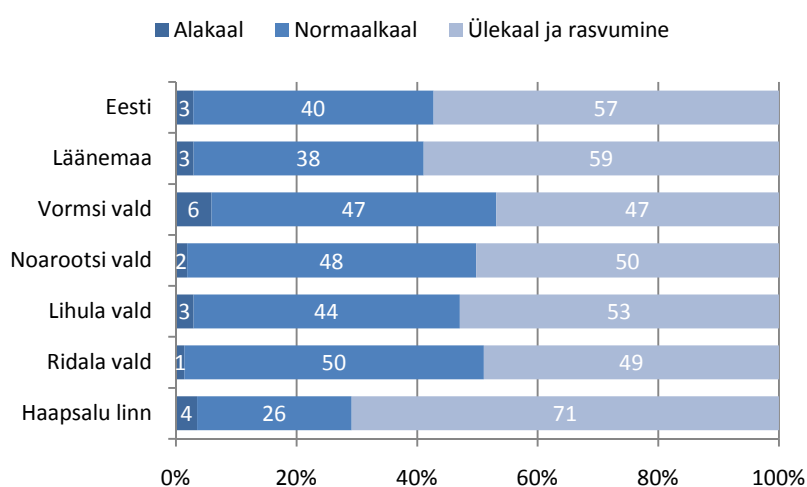
*Vastasid ainult need, kes küsimustiku täitmise hetkel suitsetasid igapäevaselt.

8. KEHALINE AKTIIVSUS

8.1. KEHAMASSIINDEKS

Uuringus osalejatel paluti üles märkida oma kehakaal ja pikkus, mille alusel arvutati iga vastaja kehamassiindeks. Kehamassiindeks jaotati nelja kategooriasse: alakaal, normaalkaal, ülekaal ja rasvumine.

Normaalkaalulisi on Lääne maakonnas 38%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.1). Ülekaaluliste ja rasvunute osakaal Läänemaal (59%) on sarnane Eesti keskmisele. Kõige enam on ülekaalulisi ja rasvunuid Haapsalu linnas (71%) ja kõige vähem Vormsi vallas (47%).

Joonis 8.1. Kehamassiindeks

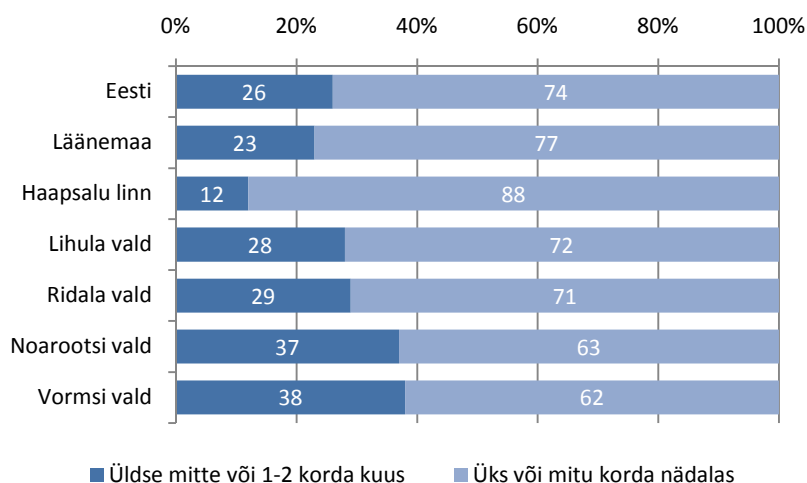
Ülekaalulisi ja rasvunuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem keskealised (68%) kui vanemaealised (54%) ja noored (52%);
- ▶ pigem kõrge (68%) kui keskmise (57%) ja madala (55%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (67%) ja alaealiste lastega (60%) kui ilma lasteta (41%) leibkondade liikmed.

8.2. LIIKLEMINE JALGSI VÕI JALGRATTAGA

Vastajad märkisid, kui sageli nad viimase 30 päeva jooksul käisid jala või sõitsid rattaga vähemalt 30 minutit. Läänemaal liigub 77% vastajatest vähemalt 30 minutit jalgsi või jalgrattaga vähemalt korra nädalas, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.2). Kõige vähem on vähemalt korra nädalas 30 minutit jalgsi või jalgrattaga liikuvaid vastajaid Vormsi vallas (62%) ja kõige enam Haapsalu linnas (88%).

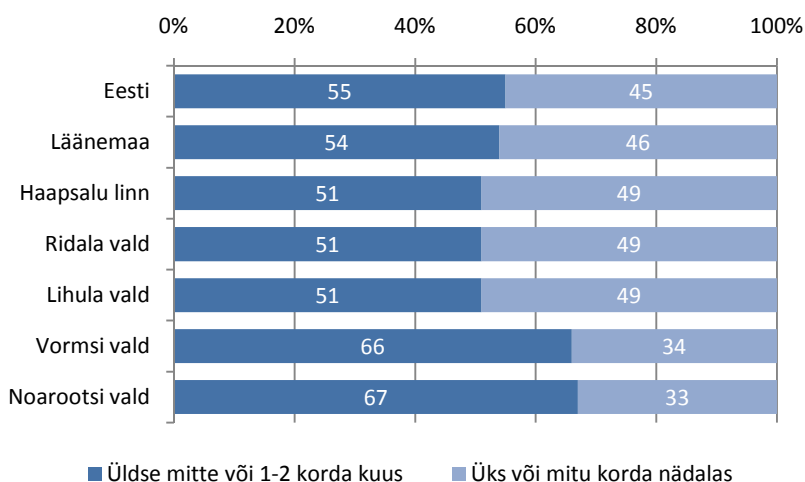
Joonis 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Vastajaid, kes on passiivsemad jalgsi või rattaga liiklejad, saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (34%) kui naised (14%);
- ▶ pigem kõrge (37%) ja madala (22%) kui keskmise (16%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (29%) kui ilma elukaaslaseta (17%) vastajad.

8.3. FÜÜSILINE AKTIIVSUS VABAL AJAL

Füüsilise aktiivsuse kirjeldamiseks paluti uuringus osalejatel vastata küsimusele „Kui sageli tegelesite vabal ajal vähemalt 30 minutit sellise liikumisharrastusega, mis ajas teid kergelt hingeldama ja higistama?“. Vähemalt ühe korra nädalas tegeleb sellise harrastusega 46% Läänemaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.3). Füüsiliselt on kõige aktiivsemad Haapsalu linna, Ridala valla ja Lihula valla vastajad (49%) ja kõige passiivsemad Noarootsi valla (33%) vastajad.

Joonis 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Füüsiliselt väheaktiivseid vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (61%) kui naised (47%);
- ▶ pigem vanemaealised (70%) kui keskealised (58%) ja noored (37%);
- ▶ pigem keskharidusega (59%) ja alg- või põhiharidusega (53%) kui kõrgharidusega (42%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (67%) kui keskmise (53%) ja madala (48%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem need, kellel on halb või keskmine tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 8.1. Hingeldama ja higistama paneva liikumisharrastusega tegelemine vähemalt 30 minutit, seos teiste tunnustega, %

		Üldse mitte või 1-2 korda kuus	Üks või mitu korda nädalas	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	37	63	100
	Keskmine	66	34	100
	Halb	69	31	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Mitte kordagi	51	49	100
	1-3 korda kuus	49	51	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	74	26	100

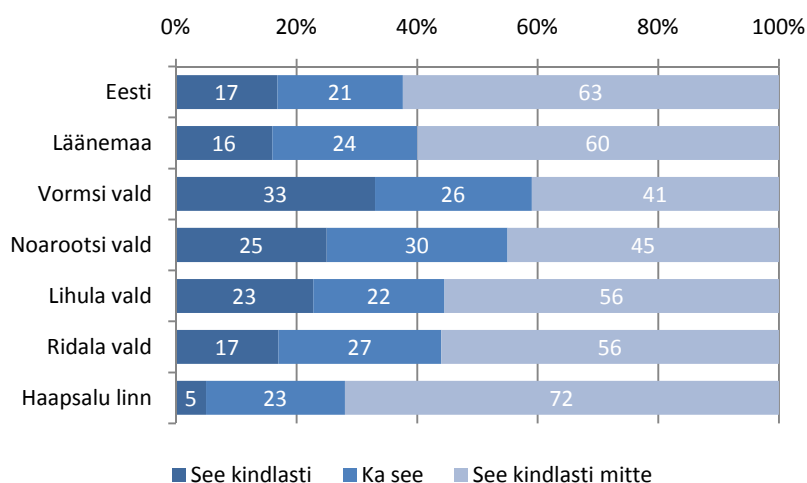
*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

8.4. FÜÜSILISE AKTIIVSUSE TAKISTAJAD

Füüsiliselt väheaktiivsetel vastajatel paluti hinnata, millised erinevad takistavad tegurid piiravad nende füüsilist aktiivsust.

Sobiva asukoha puudumine

Sobiva asukoha puudumise tõi takistusena välja 40% Läänemaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Vormsi valla vastajad (59%), kõige vähem aga Haapsalu linna vastajad (28%).

Joonis 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine

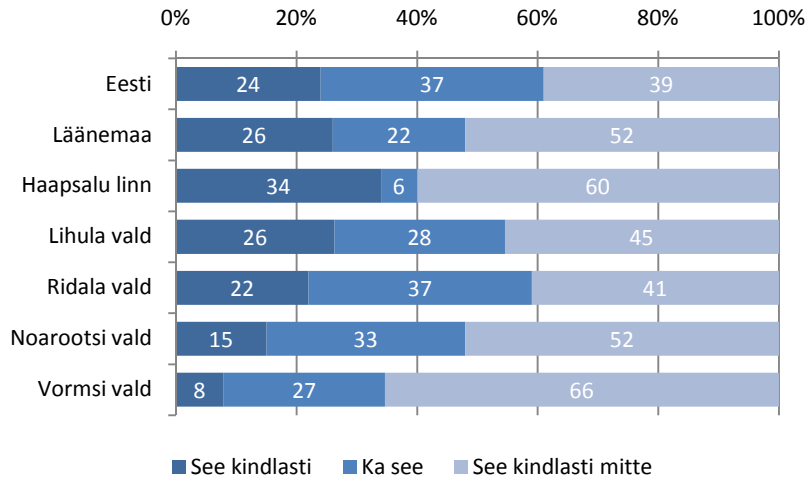
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva asukoha puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (65%) kui kõrgharidusega (29%) ja keskharidusega (25%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (54%) kui kõrge (32%) ja madala (30%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (48%) kui ilma elukaaslaseta (30%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (52%) kui ilma lasteta (39%) ja alaealiste lastega (35%) leibkondade liikmed.

Harrastuse kallis hind

Harrastuse kalli hinna tõi takistusena välja 48% Läänemaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 61% (joonis 8.5). Kõige enam pidasid seda takistuseks Ridala valla (59%) vastajad ja kõige vähem Haapsalu linna vastajad (40%).

Joonis 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind

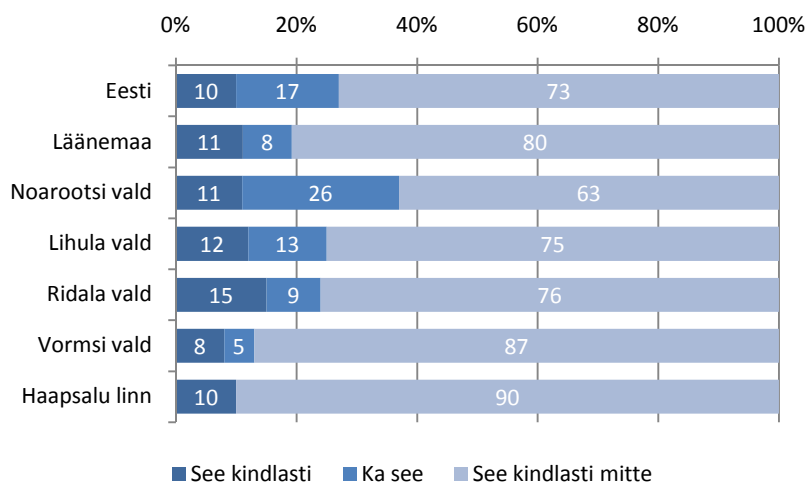
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Harrastuse kallist hinda näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem naised (57%) kui mehed (41%);
- ▶ pigem noored (59%) kui keskealised (49%) ja vanemaealised (36%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (58%) kui keskharidusega (42%) ja kõrgharidusega (36%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (62%) kui madala (46%) ja kõrge (40%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (51%) ja täisealiste lastega (50%) kui alaealiste lastega (41%) leibkondade liikmed.

Sobiva transpordi puudumine harrastuskohta jõudmiseks

Sobiva transpordi puudumise tõi takistusena välja 19% Läänemaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 27% (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Noarootsi valla (37%) vastajad ja kõige vähem Haapsalu linna vastajad (10%).

Joonis 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine

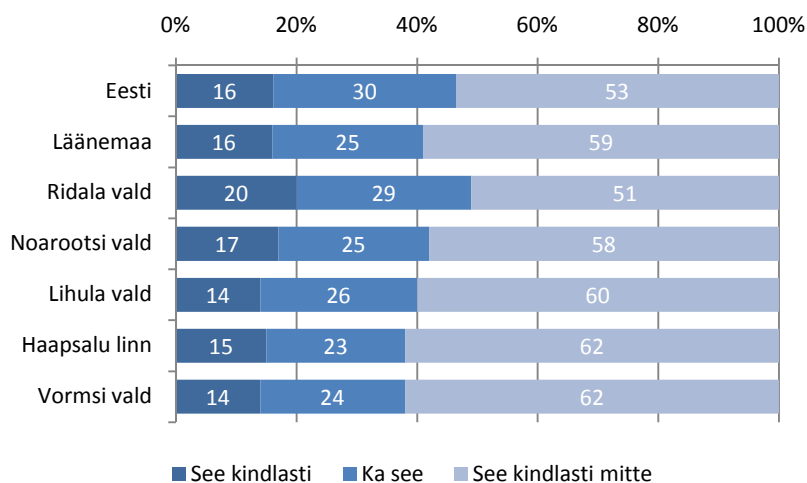
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnend 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva transpordi puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem vanemaealised (29%) kui noored (19%) ja keskealised (14%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (31%) kui keskeharidusega (14%) ja kõrgharidusega (5%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (34%) kui kõrge (14%) ja madala (12%) ostujõuga vastajad.

Vajalike vahendite puudumine

Vajalike vahendite puudumise tõi takistusena välja 41% Läänemaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 46% (joonis 8.4). Kõige enam pidasid vajalike vahendite puudumist takistuseks Ridala valla (49%) vastajad ja kõige vähem Vormsi valla ja Haapsalu linna vastajad (38%).

Joonis 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine

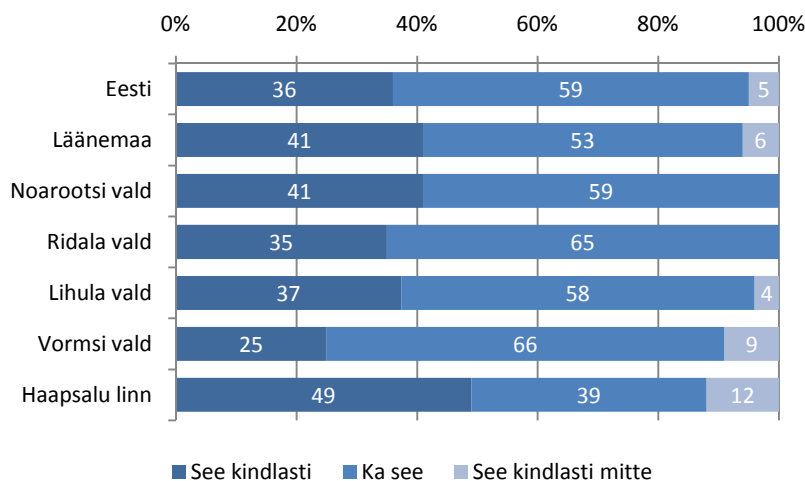
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Vajalike vahendite puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (54%) ja keskealised (43%) kui vanemaealised (28%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (55%) kui keskharidusega (35%) ja kõrgharidusega (23%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (46%) ja keskmise (46%) kui madala (35%) ostujõuga vastajad.

Huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

Huvi või aja puudumise, vähese viitsimise ja väsimuse tõi takistusena välja 94% Läänemaa vastajatest, mis sarnaneb Eesti keskmisega (joonis 8.4). Kõige vähem pidasid seda takistuseks Haapsalu linna vastajad (12%). Noarootsi vallas ja Ridala vallas pidasid neid tegureid takistuseks kõik vastajad.

Joonis 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnened 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Huvipuudust, vähest viitsimist, väsimust või ajapuudust peavad liikumisharrastust takistavaks teguriks :

- ▶ pigem kõrgharidusega (100%) ja alg- või põhiharidusega (96%) kui keskaridusega 90% vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (98%) ja täisealiste lastega (93%) ja alaealiste lastega (88%) leibkondade liikmed.

8.5. VAJADUS SPORTIMISKOHA JÄRGI

Uuringus osalejatele esitati küsimus „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“. Tabelis 8.2 on esitatud neli kõige sagedamini antud vastust. Enamikes Läänemaa omavalitsustes on vastajate arvates kõige suurem nõudlus ujula ning rulluisu- ja jalgrattatee järele.

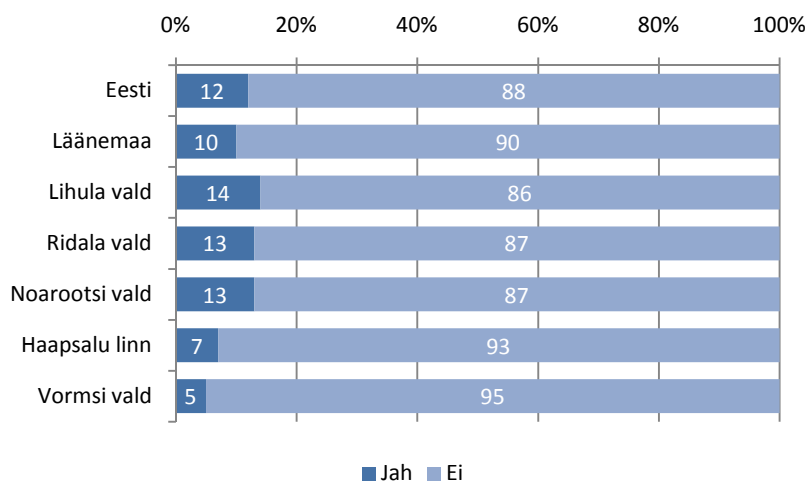
Tabel 8.2. „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“ – neli populaarseimat vastust tähtsuse järjekorras

	Eesti	Läänemaa	Haapsalu linn	Ridala vald	Lihula vald	Noarootsi vald	Vormsi vald
Ujula	I	I	I	I	I	II	I
Rulluisu- ja jalgrattatee	II	II	II	II	II	I	II
Jõusaal	III	III	III	IV		III	III
Tenniseväljak	IV			III		IV	
Aeroobika ja võimlemine					III		IV
Kergejõustikustaadion		IV	IV		IV		

9. SEKSUAALTERVIS

9.1. SEKSUAALVAHEKORD JUHUPARTNERIGA

Läänemaa vastajatest on 10% uuringule eelnenud aasta jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 9.1). Kõrgeim on näitaja Lihula vallas (14%) ja madalaim Vormsi vallas (5%).

Joonis 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olnuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (17%) kui keskealised (9%) ja vanemaealised (2%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end sagedamini purju.

Tabel 9.1. Seksuaalvahekord juhupartneriga seos teiste tunnustega %*

		Jah	Ei	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Mitte kordagi	8	92	100
	1-3 korda kuus	3	97	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	19	81	100
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	5	95	100
	1-3 korda kuus	15	85	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	25	75	100

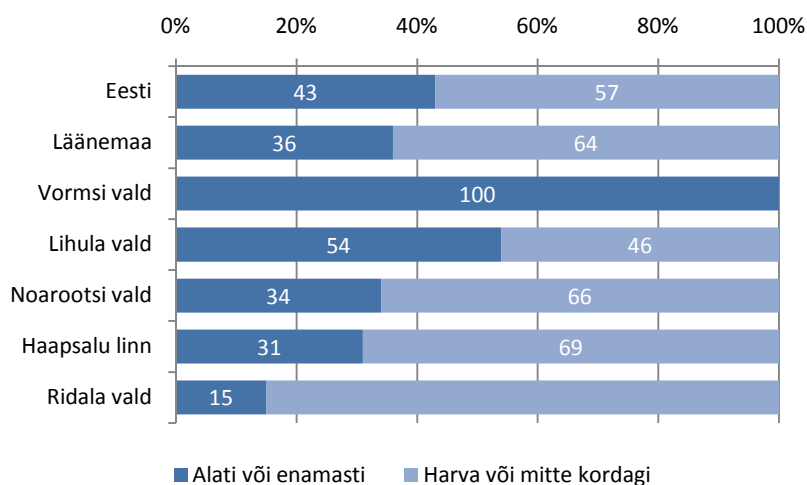
*Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

9.2. KONDOOMI KAASAS KANDMINE

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus küsiti „Kui sageli te olete viimase 12 kuu jooksul kandnud endaga kondoomi kaasas?“ Läänemaa vastajatest 36% väitis, et kannab kondoomi alati või enamasti kaasas, mis on madalam Eesti keskmisest 43% (joonis 9.2). Vormsi vallas kandsid kondoomi endaga kaasas kõik vastajad. Madalaim on näitaja Ridala vallas (15%).

Joonis 9.2. Kondoomide kaasas kandmine

(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

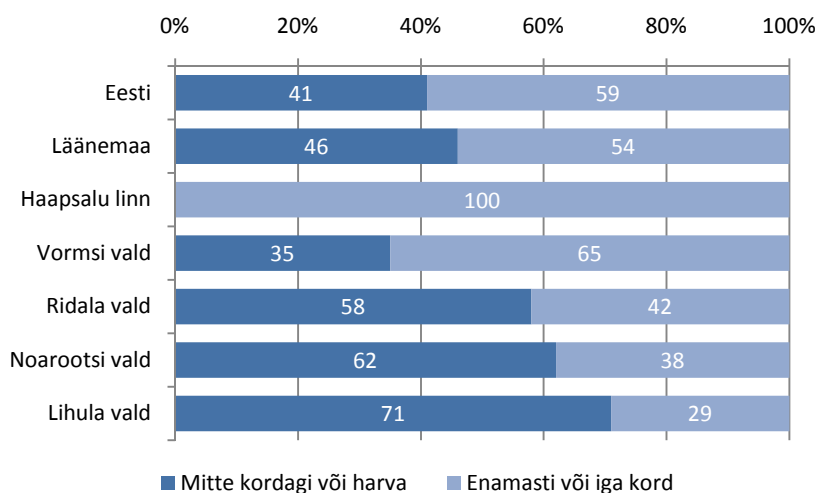
Kondoomi kannavad alati või enamasti kaasas:

- ▶ pigem naised (44%) kui mehed (25%);
- ▶ pigem vanemaealised (100%) kui keskealised (47%) ja noored (25%).

9.3. KONDOOMI KASUTAMINE JUHUSLIKU SEKSUAALVAHEKORRA AJAL

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus küsiti „Kui sageli viimase 12 kuu jooksul kasutasite kondoomi, kui olite seksuaalvahekorras juhupartneriga?“.

Läänemaa vastajatest 54% väitis, et kasutas kondoomi enamasti või igakord, mis on madalam Eesti keskmisest 59% (joonis 9.3). Neid, kes jätsid kondoomi enamasti kasutamata on kõige enam Lihula vallas (71%). Haapsalu linnas kasutasid kõik vastajad juhusliku seksuaalvahekorra ajal kondoomi enamasti või iga kord.

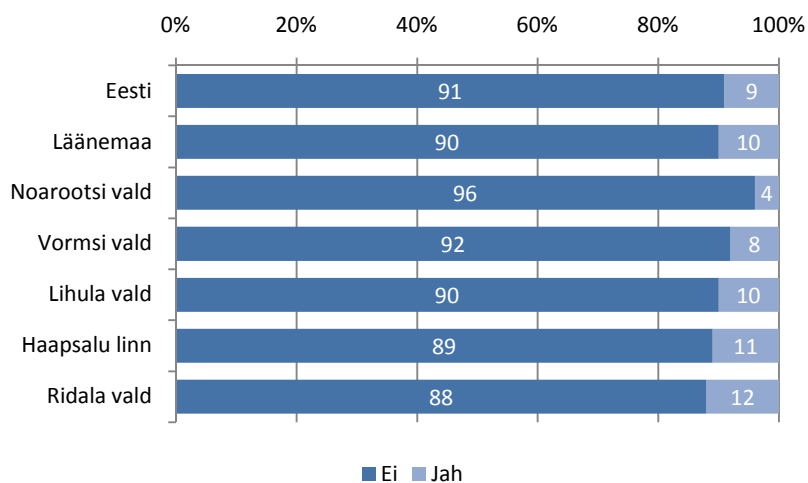
Joonis 9.3. Kondoomi kasutamine juhusliku seksuaalvahekorra ajal
(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olles jätsid kondoomi enamasti kasutamata:

- ▶ pigem mehed (68%) kui naised (32%);
- ▶ pigem vanemaealised (100%) kui keskealised (47%) ja noored (41%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (72%) kui keskharidusega (33%) ja kõrgharidusega (22%) vastajad.

9.4. SEKSUAALVÄGIVALD

Kõigist Läänemaa seksuaalvahekorra kogemusega vastajatest on 10% kogenud seksuaalvägivalda ehk olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu oma tahtmist, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 9.4). Kõige kõrgem on näitaja Ridala vallas (12%) ja kõige madalam Noarootsi vallas (4%).

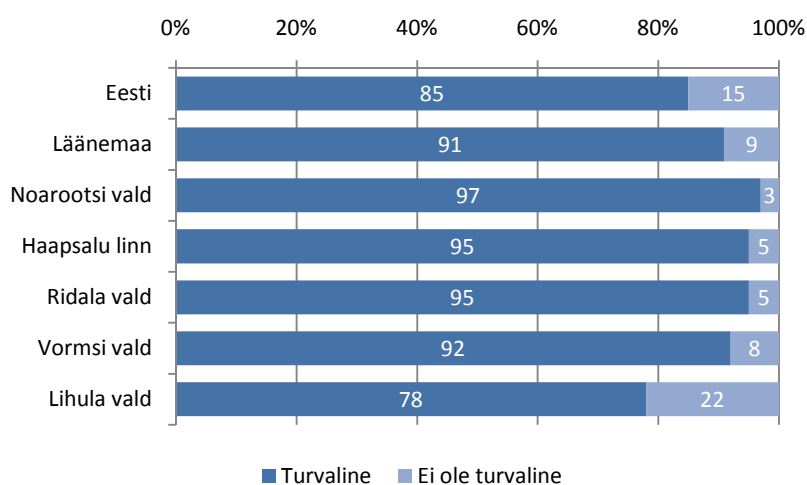
Joonis 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist
(vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

Seksuaalvägivalda on kogenud pigem naised (18%) kui mehed (1%).

10. TURVALISUS JA OHUTUS

10.1. ELUKOHA TURVALISUS

Uuringus osalejatel paluti vastata, kui turvaliseks nad hindavad oma elukohta. Läänemaa vastajatest 91% leiab, et tema elukoht on turvaline, mis on kõrgem Eesti keskmisest 85% (joonis 10.1). Kõige turvalisemaks peetakse elukohta Noarootsi vallas (97%), näitaja on madalaim Lihula vallas (78%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 10, tabel 10.1).

Joonis 10.1. Elukohta turvalisus

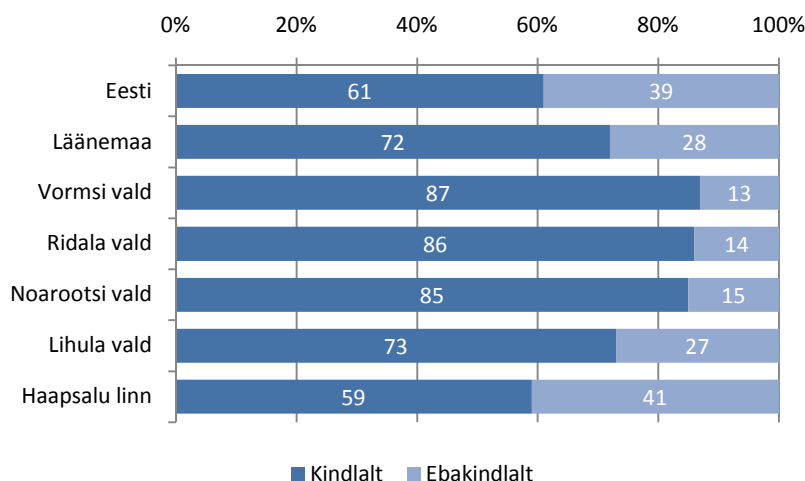
Oma elukohta ei pea turvaliseks pigem halva tervise enesehinnanguga vastajad.

Tabel 10.1. Elukohta turvalisuse seos tervise enesehinnanguga, %

		Ei ole turvaline	Turvaline	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	3	97	100
	Keskmine	12	88	100
	Halb	18	82	100

10.2. TURVATUNNE OMA ELUKOHAS PIMEDAL AJAL

Läänemaa vastajatest 28% tunneb ennast ebakindlalt, käies oma elukohas üksinda väljas pärast pimeduse saabumist, mis on madalam Eesti keskmisest 39% (joonis 10.2). Kõige vähem tunnevad pimedal ajal ebakindlust Vormsi valla (13%) ja kõige enam Haapsalu linna vastajad (41%).

Joonis 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“

Vastajaid, kes tunnevad end oma elukohas pimedal ajal ebakindlalt on pigem naised (40%) kui mehed (14%).

10.3. ÜMBRUSKONNA OHUTUS

Uuringus osalejatel paluti hinnata erinevate tegevuste ohutust oma elukohas (tabel 10.2). Sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on vastused esitatud lisa 10, tabelites 10.3-10.8.

Uuringus osalenud omavalitsustest eristub Lihula vald, seal peab kõige enam vastajaid jalgrattaga sõitmist ja sõidutee ületamist ohtlikuks. Sõidutee ületamist ja jalgrattaga sõitmist peavad ohtlikuks ka Haapsalu linna ja Ridala valla vastajad. Veekogudes ujumist peetakse kõige ohtlikumaks Ridala vallas.

Positiivse külje pealt paistavad silma Vormsi vald ja Noarootsi vald – sealsed vastajad peavad oma elukohta sagedamini ohutuks.

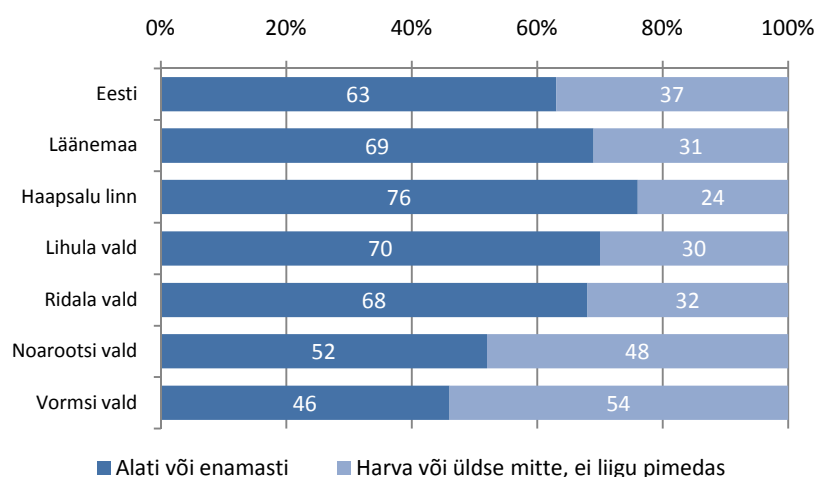
Tabel 10.2. Vastajad, kes peavad erinevaid tegevusi elukohas ohtlikuks, %

	Eesti	Läänemaa	Haapsalu linn	Ridala vald	Lihula vald	Noarootsi vald	Vormsi vald
Jalgsi tööle või kooli minemine	6	4	4	3	4	5	5
Sõidutee ületamine	18	12	13	13	13	4	5
Jalgrattaga sõitmine	27	16	17	11	21	10	9
Parkides ja haljasaladel jalutamine	7	1	1	0	2	0	6
Mänguväljakute kasutamine	3	1	0	0	2	0	2
Veekogudes ujumine	18	7	4	16	9	3	6

10.4. TURVAVAHENDITE KASUTAMINE

Helkuri kasutamine

Uuringus osalejatel paluti vastata, kui tihti nad kasutavad pimedal ajal valgustamata tänavatel või teedel liikudes helkurit. Vastajaid, kes kannavad helkurit alati või enamasti on Läänemaal 69%, näitaja on kõrgem Eesti keskmisest 63% (joonis 10.3). Kõige madalam on alati või enamasti helkurit kandjate osakaal Vormsi vallas (46%) ja kõige kõrgem Haapsalu linnas (76%).

Joonis 10.3. Helkuri kandmine

Alati või enamasti helkuri kandjaid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem naised (75%) kui mehed (62%);
- ▶ pigem keskealised (81%) ja vanemaealised (69%) kui noored (55%).

Turvavöö kasutamine

Uuringus osalenutel paluti vastata, millised on nende turvavöö kasutamise harjumused (tabel 10.3). Läänemaal kasutatakse turvavööd juhina harvemini kui Eestis keskmiselt. Esiistmel kaassõitjana kasutatakse turvavööd sarnaselt Eestis keskmisega ja tagaistmel kaassõitjana kasutatakse turvavööd sagedamini.

Juhina kasutavad turvavööd alati kõige enam Ridala valla (81%) ja kõige vähem Lihula valla vastajad (55%). Esiistmel kaassõitjana on enim turvavöö kasutajaid Haapsalu linnas (97%) ja kõige vähem Vormsi vallas (70%). Tagaistmel on enim turvavöö kasutajaid Ridala vallas ja Lihula vallas (72%) ja kõige vähem Vormsi vallas (55%).

Turvavöö kasutamise ülevaade sotsiaal-demograafiliste näitajate lõikes on esitatud raporti lisa 10 (tabelid 10.10-10.12).

Tabel 10.3. Alati turvavöö kasutamine, %

	Eesti	Läänemaa	Haapsalu linn	Ridala vald	Lihula vald	Noarootsi vald	Vormsi vald
Juhina	70	65	63	81	55	61	65
Esiistmel kaassõitjana	93	90	97	92	86	82	70
Tagaistmel kaassõitjana	59	68	65	72	72	66	55

LISA 1. TERVISE SEISUND

Tabel 1.1. Tervise enesehinnang, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus				Ostujõud	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Hea	37	48	70	36	18	35	52	44	43	59	41	44	41	46
Keskmine	48	37	25	46	59	45	35	52	49	41	28	39	47	39
Halb	15	15	5	18	23	20	13	4	8	0	31	18	12	15

	Perekonnaseis		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Hea	48	39	42	39	47
Keskmine	37	46	42	45	39
Halb	15	14	16	16	14

Tabel 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või tervise probleem, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus				Ostujõud	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Jah	49	55	32	51	81	53	51	52	49	41	59	48	48	56
Ei	51	45	68	49	19	47	49	48	51	59	41	52	52	44

	Perekonna seis		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Jah	55	49	53	54	49
Ei	45	51	47	46	51

Tabel 1.3. Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Piiratud	36	36	29	30	56	41	35	28	28	13	57	35	34	36
Ei ole piiratud	64	64	71	70	44	59	65	72	72	87	43	65	66	64

	Perekonna seis		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Piiratud	38	34	42	35	34
Ei ole piiratud	62	66	58	65	66

Tabel 1.4. Vererõhu mõõtmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	85	96	98	83	93	89	94	87
Rohkem kui 2 aastat tagasi	13	4	2	15	7	9	6	13
Mitte kunagi	2	0	0	2	0	2	0	0

Tabel 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	63	68	53	69	78	61	68	69
Rohkem kui 2 aastat tagasi	15	15	11	20	13	16	12	23
Mitte kunagi	21	17	36	12	9	23	20	8

Tabel 1.6. Eesnäärme uuring (vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat), %

	Haridus		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	54	62	27
Rohkem kui 2 aastat tagasi	10	23	9
Mitte kunagi	36	16	64

Tabel 1.7. Mammograafia uuring (vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat), %

	Vanus		Haridus		
	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	41	47	42	51	32
Rohkem kui 2 aastat tagasi	14	50	27	21	37
Mitte kunagi	45	2	31	28	31

Tabel 1.8. Perearsti või pereõe teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	47	48	52	39	55	59	46	43
Samal nädalal	32	40	44	37	25	26	34	44
Hiljem kui nädala päras	7	9	2	12	10	5	8	7
Ei oska öelda	14	4	2	12	11	11	11	5

Tabel 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	12	6	13	4	11	12	13	4
Samal nädalal	22	17	26	15	16	17	21	20
Hiljem kui nädala päras	22	60	40	47	36	44	34	49
Ei oska öelda	44	17	21	33	37	26	32	27

Tabel 1.10. Psühholoogiline nõustamisteenus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	6	4	9	2	3	1	8	3
Samal nädalal	9	7	19	2	1	8	9	11
Hiljem kui nädala päras	0	11	5	7	6	3	4	11
Ei oska öelda	85	77	66	89	90	89	79	76

Tabel 1.11. Ravimite kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	36	41	41	43	26	50	35	32
11-30 minutit	38	35	32	39	38	24	38	46
31 minutit või kauem	24	24	27	18	30	25	26	21
Ei oska öelda	2	1	0	0	6	1	2	2

Tabel 1.12. Toidukaupade kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	61	54	74	53	38	67	45	64
11-30 minutit	27	32	16	35	41	19	37	27
31 minutit või kauem	11	13	8	12	19	13	17	9
Ei oska öelda	1	1	1	0	2	2	1	0

Tabel 1.13. Alkoholi kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	63	59	78	56	40	69	53	65
11-30 minutit	23	27	11	31	38	17	30	23
31 minutit või kauem	7	8	5	9	9	11	6	8
Ei oska öelda	7	6	6	4	12	3	12	4

Tabel 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	64	59	81	56	41	68	54	67
11-30 minutit	23	27	11	30	39	16	29	23
31 minutit või kauem	7	8	4	10	9	11	5	8
Ei oska öelda	6	6	4	4	11	4	11	3

LISA 2. TOITUMINE

Tabel 2.1. Hommikusöögi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg/põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töotu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Vähemalt pooltel päevadel	76	82	71	76	96	73	80	89	82	57	76	81	82	76
Harva või üldse mitte	24	18	29	24	4	27	20	11	18	43	24	19	18	24

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Vähemalt pooltel päevadel		75	83	72	82	80
Harva või üldse mitte		25	17	28	18	20

Tabel 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töotu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei söö üldse, mõned portsjonid nädalas	67	50	59	55	58	76	48	38	56	71	58	59	59	54
1-2 portsjonit päevas	22	41	28	38	32	8	49	47	35	29	28	32	25	39
3-4 portsjonit päevas	6	8	10	6	4	10	2	11	7	0	8	9	8	5
5 või rohkem portsjonit päevas	5	2	4	1	5	5	1	3	2	0	6	0	8	1

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Ei söö üldse, mõned portsjonid nädalas		55	59	55	66	54
1-2 portsjonit päevas		33	33	34	23	35
3-4 portsjonit päevas		7	7	9	8	6
5 või rohkem portsjonit päevas		5	1	2	3	5

Tabel 2.3. Energiajookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	77	88	71	89	90	76	85	94	83	84	81	77	82	88
1-7 päeval nädalas	23	12	29	11	10	24	15	6	17	16	19	23	18	12

Tabel 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	53	75	43	74	85	57	72	67	71	65	64	59	66	72
1-2 päeval nädalas	32	18	38	19	12	26	21	28	11	25	29	31	16	21
3-7 päeval nädalas	15	7	19	7	3	17	7	5	17	10	7	10	18	8

Tabel 2.5. Pitsa, pirukate, saiakeste ja hamburgerite söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	39	46	38	41	56	37	51	40	36	47	45	41	43	41
1-2 päeval nädalas	41	41	38	48	34	42	32	57	50	36	39	41	40	45
3-7 päeval nädalas	20	12	24	11	10	21	16	2	14	17	16	18	17	14

LISA 3. ALKOHOL

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	22	28	23	18	40	32	20	23	16	18	47	21	31	23
1-3 korda kuus	28	50	45	39	34	37	42	41	43	24	34	51	32	43
Vähemalt üks kord nädalas	50	22	32	42	27	31	38	37	41	58	19	28	38	34

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi		26	25	22	27	26
1-3 korda kuus		41	39	39	45	38
Vähemalt üks kord nädalas		33	37	39	28	37

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholi annuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	34	71	43	62	54	38	60	69	54	29	55	55	43	60
1-3 korda kuus	45	27	49	23	38	44	30	30	35	28	39	39	35	33
Vähemalt üks kord nädalas	21	2	8	15	7	17	10	1	11	43	6	6	21	7

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi		51	55	53	63	49
1-3 korda kuus		39	33	41	26	36
Vähemalt üks kord nädalas		10	12	5	11	14

Tabel 3.3. Subjektivne alkoholi tarvitamise hinnang (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkoholseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Vähe või mõõdukalt	84	98	95	93	81	90	93	89
Palju	16	2	5	7	19	10	7	11

Tabel 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või paari pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	38	16	26	27	26	39	19	16
Nõus	62	84	74	73	74	61	81	84

Tabel 3.5. Väitele „Enda igapäevane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	13	8	12	9	9	12	9	8
Nõus	87	92	88	91	91	88	91	92

Tabel 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua vastamine“, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	62	64	48	71	75	55	65	73
Nõus	38	36	52	29	25	45	35	27

Tabel 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid peaks olema võimalik müüa ainult spetsiaalsetes müügikohtades (alkoholi- ja tubakakauplus) vastamine“, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	35	32	36	35	26	29	42	24
Nõus	65	68	64	65	74	71	58	76

Tabel 3.8. Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“) vastamine, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Nõus	73	44	50	62	87
Pigem ei ole nõus	12	29	29	15	5
Ei oska öelda	15	27	21	24	7

LISA 4. SUITSETAMINE

Tabel 4.1. Viibimine tööl ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei viibi	76	87	85	79	81	77	81	94	82	82	81
Viibib	24	13	15	21	19	23	19	6	18	18	19

Tabel 4.2. Viibimine kodus ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ei viibi	78	84	85	77	82	81	78	86	80	80	82	87	81	78
Viibib	22	16	15	23	18	19	22	14	20	20	18	13	19	22

Tabel 4.3. Suitsetamise alustamine (vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Enne 18. eluaastat	41	66	40	64	68	48	48	94	50	64	48
18-aastaselt või vanemalt	59	34	60	36	32	52	52	6	50	36	52

Tabel 4.4. Igapäevane suitsetamine, %

	Sugu		Vanus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Ei ole kunagi suitsetanud	23	50	32	39	43	32	16	52
Olen suitsetamisest loobunud	20	25	18	20	34	23	21	22
Suitsetan aeg-ajalt	11	7	18	3	5	9		9
Suitsetan iga päev	46	18	32	37	18	35	64	17

	Haridus			Ostujõud		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole kunagi suitsetanud	34	31	60	33	44	34
Olen suitsetamisest loobunud	24	23	21	26	21	24
Suitsetan aeg-ajalt	9	10	3	7	9	10
Suitsetan iga päev	32	36	16	34	26	32

Tabel 4.5. Suitsetamisest loobumine (vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Suitsetab	74	49	73	67	40	64	66	48	65	75	54	61	63	64
Loobunud	26	51	27	33	60	36	34	52	35	25	46	39	37	36

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Suitsetab		61	65	50	62	69
Loobunud		39	35	50	38	31

Tabel 4.6. Soov loobuda suitsetamisest (vastasid ainult igapäevased suitsetajad), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	79	72	83	72	77	79	75	73
Ei	21	28	17	28	23	21	25	27

Tabel 4.7. Proovinud loobuda suitsetamisest (vastasid need, kes suitsetavad praegusel eluperioodil igapäevaselt või aeg-ajalt), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase aasta jooksul	48	44	57	40	34	49	43	51
Rohkem kui aasta tagasi	28	35	19	32	56	26	31	49
Mitte kunagi	25	21	23	28	10	25	26	0

LISA 5. NARKOOTIKUMID

Tabel 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	4	9	6	8	7
Keeruline või lihtne	39	20	61	11	9
Ei tea	57	71	33	81	84

Tabel 5.2. Teiste narkootikumide (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin) hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	8	9	10	8	7
Keeruline või lihtne	25	15	40	7	9
Ei tea	67	76	50	84	84

Tabel 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	13	12	22	9	3
Jah, korduvalt	14	3	18	4	0
Ei	73	85	59	87	97

Tabel 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	12	5	14	7	1
Jah, korduvalt	3	1	6	0	0
Ei	85	94	80	93	99

LISA 6. SOTSIAALSED SUHTED

Tabel 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	20	32	30	27	20	15	35	33	26	7	28	24	28
Ei	80	68	70	73	80	85	65	67	74	93	72	76	72

Tabel 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	14	13	10	16	15	7	18	19	15	0	12	14	13
Ei	86	87	90	84	85	93	82	81	85	100	88	86	87

Tabel 6.3. Aktiivne suhtleja internetis, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	41	53	83	35	16	43	49	53	45	31	54	56	39
Ei	59	47	17	65	84	57	51	47	55	69	46	44	61

Tabel 6.4. Väitele „Enamikku inimesi minu kodukandis võib usaldada“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mittetöötav
Nõus	55	44	45	49	54	47	46	58	48	51	51
Ei ole nõus	27	31	45	19	22	34	27	24	29	18	31
Ei oska öelda	19	25	9	32	24	18	27	18	23	31	18

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	52	45	48	45	48	54
Ei ole nõus	21	29	35	33	25	25
Ei oska öelda	27	26	18	21	27	20

Tabel 6.5. Väitele „Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	76	72	76	68	81	70	81	69	72	74	78
Ei ole nõus	10	17	17	13	9	16	10	17	15	13	11
Ei oska öelda	14	11	7	19	9	15	9	14	13	12	11

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	65	73	77	73	59	82
Ei ole nõus	16	12	15	15	20	9
Ei oska öelda	18	15	9	11	21	9

Tabel 6.6. Väitele „Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	57	55	46	59	66	54	55	62	59	44	50
Ei ole nõus	25	29	41	22	13	28	28	22	26	12	29
Ei oska öelda	19	16	13	19	21	18	16	15	15	44	20

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	60	59	54	49	65	55
Ei ole nõus	28	24	29	38	20	23
Ei oska öelda	12	17	17	12	15	22

Tabel 6.7. Väitele „Ma arvan, et minu kodukandi asjad on olulised“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	82	83	83	76	92	79	84	88	82	65	85
Ei ole nõus	9	5	7	9	1	9	5	5	6	18	7
Ei oska öelda	10	12	10	15	6	12	11	7	12	17	8

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	78	82	83	77	82	86
Ei ole nõus	8	9	4	9	2	8
Ei oska öelda	14	9	12	14	16	6

Tabel 6.8. Väitele „Ma usun, et suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	39	38	46	35	36	31	41	52	43	30	30
Ei ole nõus	31	35	36	36	25	39	27	35	28	44	43
Ei oska öelda	29	27	18	30	39	29	32	13	29	26	27

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	39	34	45	32	37	39
Ei ole nõus	28	27	39	43	22	37
Ei oska öelda	33	39	17	24	41	24

Tabel 6.9. Väitele „Ma osalen kodukandi tegevustes“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	55	54	62	52	48	55	52	62	56	30	54
Ei ole nõus	29	30	29	31	28	29	31	28	27	44	33
Ei oska öelda	16	16	9	17	23	16	16	10	16	26	13

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	62	47	60	47	66	53
Ei ole nõus	26	34	27	40	22	28
Ei oska öelda	13	20	14	13	12	19

Tabel 6.10. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul osalenud mõnel enda elukohas toimunud tervise teemalisel üritusel, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Osalenud	15	27	20	26	16	23	18	31	26	0	15
Ei ole osalenud	70	57	62	56	75	60	65	62	60	87	67
Ei ole toimunud	15	16	18	18	9	18	18	8	15	13	18

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Osalenud	21	23	22	18	30	21
Ei ole osalenud	69	64	55	68	50	63
Ei ole toimunud	10	13	22	14	20	16

Tabel 6.11. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Rahul	35	41	47	33	36	33	39	52	42	22	33
Ei ole rahul	25	28	37	25	15	35	23	18	25	39	29
Ei oska öelda	40	31	16	42	50	33	38	30	33	40	38

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Rahul	41	40	35	30	31	46
Ei ole rahul	27	21	32	35	26	21
Ei oska öelda	32	38	33	35	42	33

LISA 7. VAIMNE TERVIS

Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole	77	73	80	75	66	74	77	73	79	69	68	80	81	69
On	23	27	20	25	34	26	23	27	21	31	32	20	19	31

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Ei ole	77	73	69	88	71	
On	23	27	31	12	29	

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Ei	98	90	93	93	95
Jah	2	10	7	7	5

LISA 8. KEHALINE AKTIIVSUS

Tabel 8.1. Kehamassiindeks, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	
Alakaal	1	4	0	4	5	1	3	5	1	2	5	
Normaalkaal	42	35	47	29	42	43	36	33	31	41	40	
Ülekaal ja rasvumine	57	61	52	68	54	56	61	62	68	57	55	

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Alakaal	2	4	7	1	1	
Normaalkaal	37	39	51	39	32	
Ülekaal ja rasvumine	60	58	41	60	67	

Tabel 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Alg või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	34	14	27	19	25	23	22	28	37	16	22	17	29	
Üks või mitu korda nädalas	66	86	73	81	75	77	78	72	63	84	78	83	71	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	19	17	25
Üks või mitu korda nädalas	81	83	75

Tabel 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	61	47	37	58	70	53	59	42	67	53	48	51	56
Üks või mitu korda nädalas	39	53	63	42	30	47	41	58	33	47	52	49	44

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	57	57	48
Üks või mitu korda nädalas	43	43	52

Tabel 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	13	20	18	12	20	27	9	13	7	32	8	12	19
Ka see	25	24	19	30	21	38	16	16	25	22	22	18	29
See kindlasti mitte	62	57	63	58	59	35	75	71	67	45	70	70	52

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	14	15	21
Ka see	25	20	31
See kindlasti mitte	61	64	48

Tabel 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
See kindlasti	20	33	15	32	25	30	24	22	20	30	29	24	27	
Ka see	21	24	44	17	11	28	18	14	20	32	17	28	18	
See kindlasti mitte	59	44	41	51	64	42	58	64	60	38	54	47	55	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	37	23	23
Ka see	14	18	27
See kindlasti mitte	49	59	50

Tabel 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
See kindlasti	11	11	6	10	19	21	7	2	9	18	8	9	13	
Ka see	4	13	13	4	10	10	7	3	5	16	4	11	7	
See kindlasti mitte	84	76	82	85	71	69	87	94	87	66	89	80	81	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	5	11	15
Ka see	9	11	7
See kindlasti mitte	86	78	78

Tabel 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	19	12	19	13	18	35	4	9	18	25	6	10	20
Ka see	24	27	35	30	10	20	31	14	28	21	29	35	18
See kindlasti mitte	57	61	47	57	72	45	66	77	54	54	65	55	62

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	8	11	26
Ka see	32	29	14
See kindlasti mitte	60	60	59

Tabel 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	43	38	48	46	26	46	38	37	35	45	43	45	38
Ka see	53	53	50	47	64	50	52	63	60	49	53	49	56
See kindlasti mitte	4	9	1	7	10	5	9	0	5	6	4	6	7

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	34	38	42
Ka see	64	50	51
See kindlasti mitte	1	12	7

LISA 9. SEKSUAALTERVIS

Tabel 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	8	11	17	9	2	10	11	7
Ei	92	89	83	91	98	90	89	93

Tabel 9.2. Kondoomide kaasas kandmine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus
Alati või enamasti	25	44	25	47	100	41	33	34
Harva või mitte kordagi	75	56	75	53	0	59	67	66

Tabel 9.3. Kondoomi kasutamine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus
Mitte kordagi või harva	68	32	41	47	100	72	33	22
Enamasti või iga kord	32	68	59	53	0	28	67	78

Tabel 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus
Ei	99	82	90	87	94	91	90	88
Jah	1	18	10	13	6	9	10	12

LISA 10. TURVALISUS JA OHUTUS

Tabel 10.1. Kodukoha turvalisus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Turvaline	91	91	90	94	88	89	94	92
Ei ole turvaline	9	9	10	6	12	11	6	8

Tabel 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Kindlalt	86	60	75	72	66	72	73	73
Ebakindlalt	14	40	25	28	34	28	27	27

Tabel 10.3. Jala kooli või tööle mineku ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	93	92	94	95	86	86	94	96
Ohtlik	5	3	5	3	3	8	6	0
Puudub selline võimalus	1	6	1	2	11	6	0	4

Tabel 10.4. Sõidutee ületamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	89	87	86	90	85	84	89	87
Ohtlik	11	12	14	9	12	15	10	11
Puudub selline võimalus	0	1	0	0	2	1	0	1

Tabel 10.5. Jalgrattaga sõitmise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	83	81	85	84	76	80	89	82
Ohtlik	15	17	15	14	21	18	11	15
Puudub selline võimalus	2	2	0	2	4	3	0	3

Tabel 10.6. Parkide ja haljasaladel jalutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	95	93	96	96	88	94	95	95
Ohtlik	2	1	2	0	3	2	3	1
Puudub selline võimalus	3	6	2	4	9	4	3	4

Tabel 10.7. Mänguväljakute kasutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	94	86	95	92	78	90	94	87
Ohtlik	0	1	1	0	0	2	0	0
Puudub selline võimalus	6	13	4	8	22	8	6	13

Tabel 10.8. Veekogudes ujumas käimise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	83	80	85	81	76	82	80	81
Ohtlik	9	6	11	6	5	6	6	9
Puudub selline võimalus	8	14	4	14	20	12	14	10

Tabel 10.9. Helkuri kandmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati ja enamasti	62	75	55	81	69	70	66	74
Harva ja üldse mitte, ei liigu pimedas	38	25	45	19	31	30	34	26

Tabel 10.10. Autojuhina turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	72	59	57	65	76	48	73	82
Mitte alati, ei sõida autoga	28	41	43	35	24	52	27	18

Tabel 10.11. Kaassõitjana esiistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	83	97	85	92	96	89	90	93
Mitte alati, ei sõida autoga	17	3	15	8	4	11	10	7

Tabel 10.12. Tagaistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	67	69	68	64	74	71	70	55
Mitte alati, ei sõida autoga	33	31	32	36	26	29	30	45